

**ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ
НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
„ПАШЊАЦИ ВЕЛИКЕ ДРОПЉЕ“
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Владимир Галић

**ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ
НАМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
„ПАШЊАЦИ ВЕЛИКЕ ДРОПЉЕ“
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ-НОВИ САД

Е-2710/1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

Lj. Protic - Eremic

мр Љубица Протић Еремић, дипл.инж.хорт.

ДИРЕКТОР

Predrag Knezevic

Предраг Кнежевић, дипл.правник

Нови Сад, 2020. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА: мр Љубица Протић Еремић, дипл.инж.хорт.

СТРУЧНИ ТИМ: Лана Исаков, маст.инж.арх.
мр Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.
Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.
Зоран Кордић, дипл.инж.саобр.
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Зорица Санадер, дипл.инж.електр.
Милан Жижич, дипл.инж.маш.
Марина Митровић, маст.проф.геогр.
Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Јурица Далибор, дипл.инж.геодез.
Оливера Његомир, дипл.матем.
Дејан Илић, арх.техн.
Ђорђе Кљајић, геод.техн.
Драгана Матовић, оператер
Душко Ђоковић, копирант

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	2
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ	2
2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	5
2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	5
3. ОДНОС СА ПЛАНОВИМА ВИШЕГ РЕДА	6
3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА	7
3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11)	7
3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11).....	11
3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	15
3.2.1. Извод из Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15)	15
3.2.2. Извод из Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17)	16
3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	17
4. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА	17
4.1. САДРЖАЈ ПЛАНА	17
4.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	21
4.2.1. Заштита и коришћење природних вредности	22
4.2.2. Заштита и коришћење природних ресурса	22
4.2.3. Заштита предела	23
4.2.4. Културно наслеђе.....	23
4.2.5. Становништво	23
4.2.6. Привреда	23
4.2.7. Инфраструктурни системи	24
4.2.8. Заштита животне средине	25
5. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА	25
5.1. ПРИРОДНИ УСЛОВИ.....	25
5.1.1. Природне вредности.....	28
5.1.1.1. Природна добра	28
5.1.1.2. Природни ресурси	31
5.1.2. Карактер предела	33
5.1.3. Непокретна културна добра.....	33
5.1.4. Становништво	34
5.1.5. Привреда	34
5.1.6. Инфраструктура	36
5.1.6.1. Саобраћајна инфраструктура	36
5.1.6.2. Водна комунална инфраструктура	37
5.1.6.3. Енергетска инфраструктура	38
5.1.6.4. Електронска комуникациона инфраструктура	38
5.1.6.5. Енергетска ефикасност	38

5.1.7. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације	38
6. НАМЕНА ПРОСТОРА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	39
7. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ	40
8. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)	42
9. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА.....	42
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	44
1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	44
2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	45
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА.....	46
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	49
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	49
2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	57
2.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА	57
2.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДЕ	57
2.3. ЗАШТИТА ЗЕМЉИШТА	58
2.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ.....	59
2.5. ОСТАЛЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	59
2.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара	60
2.5.1.1. Заштићено подручје - Резерват	60
2.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја	61
2.5.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта	62
2.5.1.4. Посебни услови заштите природе	65
2.5.2. Мере заштите при управљању отпадом	66
2.5.3. Мере заштите и уређења предела	66
2.5.4. Мере заштите шумског земљишта и заштитни појасеви.....	66
2.5.5. Мере заштите и уређења непокретних културних добара	66
2.5.6. Мере заштите живота и здравља људи	67
2.5.7. Мере заштите приликом изградње и експлоатације инфраструктуре.....	67
2.5.8. Мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација.....	67
2.5.9. Мере енергетске ефикасности изградње.....	69
2.5.10. Уређење простора од интереса за одбрану земље.....	69
IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	70
1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА	70
2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	71
3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	72
V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА	72
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА	73

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	73
2.1. БИОМОНИТОРИНГ	74
2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА.....	75
2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ.....	75
2.4. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА	76
2.5. МОНИТОРИНГ БУКЕ	77
3. ЗАКОНСКИ ОКВИР	77
4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА.....	78
5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	79
VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	80
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	80
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	81
VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	81
VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	82
ПРИМЕНА ПЛАНА.....	83

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Редни број	Назив карте	Размера
1.	Простори потенцијално негативних утицаја на животну средину и мере заштите	Р 1:50 000

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА

Списак табела

Табела 1.	Координате положаја осматрачнице у просторној подцелини 1 Резервата – режиму II степена заштите.....	35
Табела 2.	Координате положаја осматрачница и центра за посетиоце у просторној подцелини 2 Резервата – режиму III степена заштите.....	35
Табела 3.	Намена простора и биланс површина у обухвату Просторног плана	40
Табела 4.	Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене	40
Табела 5.	Називи надлежних институција	43
Табела 6.	Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана	46
Табела 7.	Везе између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене.....	47
Табела 8.	Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ	49
Табела 9.	Процена утицаја варијантних решења Просторног плана по областима у односу на циљеве стратешке процене.....	51
Табела 10.	Критеријуми за оцењивање величине утицаја планских решења	52
Табела 11.	Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја планских решења	52
Табела 12.	Скала за процену вероватноће утицаја планских решења	53
Табела 13.	Процена величине утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене	53
Табела 14.	Процена просторних размера планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене	54
Табела 15.	Процена вероватноће утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене	55
Табела 16.	Вредновање могућих кумулативних и синергијских утицаја области Просторног плана са временском димензијом	56
Табела 17.	Идентификација могућих кумулативних и синергијских ефеката.....	56

Списак слика

Слика 1.	Границе Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ са режимима заштите.....	30
Слика 2.	Процентуални однос површина по локалитетима у оквиру Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“	30

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) утврђена је обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

На основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ („Службени лист АПВ“, број 40/19) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 40/19) приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ (у даљем тексту: Просторни план) и изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Носилац израде Стратешке процене је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад.

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) дефинисани су принципи одрживог развоја, социјалне прихватљивости, економске оправданости и еколошке одрживости у смислу полазних основа просторног планирања. Одредбама члана 4. овог Закона утврђена су начела стратешке процене:

- одрживог развоја,
- интегралности,
- предострожности,
- хијерархије и координације,
- јавности.

Укључивањем услова заштите животне средине у Просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући - интегрални оквир заштите. У превентивном смислу, свака активност је планирана, односно свако планско решење је дефинисано с циљем да се спрече или смање негативни утицаји, обезбеди рационално коришћење ресурса, а ризик од акцидентата и негативних утицаја на људе сведе на минимум. У поступку израде стратешке процене остварује се координација између заинтересованих органа и организација, а у току разматрања и усвајања, обезбедиће се учешће јавности у поступку јавног увида. У припреми и изради Просторног плана и Стратешке процене успостављена је сарадња са стручним институцијама и организацијама, као и предузећима који имају надлежност на планском подручју, у оквиру које су добијени услови за израду Просторног плана.

Стратешком проценом су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Стратешка процена је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Непосредан повод за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је обавеза произашла из Одлуке да се израђује стратешка процена утицаја предметног Просторног плана на животну средину, која је саставни део Одлуке о изради Просторног плана.

У складу са законским одредбама и праксом израде Стратешке процене у Европи, Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину структурално обрађује:

- (1) Полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене);
- (2) Циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисање проблема и проналажење решења);
- (3) Стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу);
- (4) Смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процене утицаја у току спровођења Просторног плана);
- (5) Програм праћења стања животне средине (мониторинг – оквир за праћење спровођења Просторног плана);
- (6) Коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене);
- (7) Начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене);
- (8) Закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

У Одлуци су наведена питања и проблеми као и разлози за израду Стратешке процене. Одлука је саставни део документационе основе за израду Просторног плана.

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

Правни основ за израду Просторног плана и Стратешке процене представљају Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ („Службени лист АПВ“, број 40/19) и Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 40/19).

Одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) успостављена је обавеза израде стратешке процене утицаја за просторне планове. На основу чл. 22 ст. 2. Закона о планирању и изградњи стратешка процена утицаја на животну средину је саставни део Просторног плана.

Законски оквир:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон и 9/20);

- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон);
- Закон о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16-исправка и 6/20);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон, 99/11-др. закон и 6/20);
- Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09, 30/10 и 89/15-др. закон);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 18/16, 47/18 и 9/20-др. закон);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон, 27/18-др. закон и 9/20-др. закон);
- Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова („Службени гласник РС“, број 41/18, 95/18, 31/19 и 15/20);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16 и 47/18);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, бр. 99/09 и 67/12-УС);
- Закон о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91, 71/94 и 79/05-др. закон и 83/14-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, 23/01-СУС, „Службени лист СРЈ“, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС“ број 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08-др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-др. закон);
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18-др. закон);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 46/91, 83/92, 53/93-др. закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о угоститељству („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о спорту („Службени гласник РС“, број 10/16);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15 и 95/18-др. закон);
- Закон о путевима („Службени гласник РС“, број 41/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. Закон, 87/18 и 23/19);
- Закон о железници („Службени гласник РС“, број 41/18);
- Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 66/15-др. закон, 92/15 и 113/17, престао да важи осим члана 78. став 1. тачка 5) подтачка (1));
- Закон о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС“, број 41/18);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14 и 95/18-др. закон);

- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка б) и став 2. у делу који се односи на тачку б) и члан 14. став 2.);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 25/15);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“, бр. 107/05, 72/09-др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13, 45/13-др. закон, 93/14, 96/15, 106/15 и 113/17- др. закон);
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“, број 25/19, осим одредбе члана 115. став 1. тачка 2) овог закона, која се примењује истеком 36 месеци од дана ступања на снагу овог закона);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“, број 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 25/15);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);
- Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС“, број 104/09),
- Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник РС“ бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и „Службени гласник РС“, бр. 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 - др закон и 54/15 - др. закон; престао да важи у делу којим се уређује област запаљивих и горивних течности и запаљивих гасова);
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 87/18);
- Закон о транспорту опасног терета („Службени гласник РС“, број 88/10, чл. 37. које настављају да се примењују на транспорт опасног терета у ваздушном саобраћају, чл. 66-73, члана 84. став 1. тачка 17) и тач. 24)-32) и став 2, члана 87. став 1. тачка 3) и тач. 11)-21) и став 2, као и члана 89. тачка 20) и тач. 34)-53);
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС“, бр. 104/16, 83/18, 95/18-др. закон и 10/19-др. закон);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др. закон);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС“, број 54/15);
- Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, бр. 105/13, 119/13 и 93/15);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС“, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС“, број 31/12);

- Уредба о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врсте ограничења која се могу увести у заштитним зонама („Службени гласник РС“, број 34/13);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12) и др.

Документи релевантни за просторно планирање су стратегије развоја појединих области донете на државном и покрајинском нивоу. У овај Просторни план уграђене су смернице и стратешка опредељења из следећих докумената:

- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Службени лист РС“, број 85/14);
- Стратегија безбедности саобраћаја на путевима Републике Србије за период од 2015 до 2020. године („Службени лист РС“, број 64/15);
- Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015 до 2025. године („Службени лист РС“, број 3/15 и 66/20);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године („Службени гласник РС“, број 98/16);
- Маркетинг стратегија туризма у Војводини („Службени гласник АПВ“, број 6/10);
- Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011 до 2018. године („Службени гласник РС“, број 13/11);
- Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС“, број 33/12);
- Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 12/10).

Упоредо са израдом Просторног плана припремљена је и документациона основа планског документа, која се састоји од пристиглих услова и мишљења надлежних органа и организација, студија итд.

Просторни план је урађен у Географском информационом систему (у даљем тексту: ГИС) - окружењу, што омогућава једноставнију размену података за обухваћено подручје и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

Значај израде Стратешке процене је због тога што се обрађују утицаји ширег значаја - кумулативни и социјални ефекти, утврђује хијерархијски оквир за даље спровођење поступка и активности заштите животне средине на планском подручју и омогућава се провера стратешких опредељења и планских решења.

У процедуралном смислу, стратешка процена утицаја на животну средину је поступак којим се обезбеђује адекватна и оптимална заштита животне средине у току израде планског документа.

Укључивањем услова заштите животне средине у просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући, интегрални оквир заштите, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте.

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

На основу чл. 34 Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања, Одлуком о изради просторног плана подручја посебне намене, дефинисана је граница планског подручја као прелиминарна, а коначна граница планског подручја дефинисана је Нацртом Просторног плана.

Просторни план обухвата делове општина Нови Кнежевац, Чока и града Кикинде односно следеће катастарске општине: Српски Крстур, Нови Кнежевац и Банатско Аранђелово (општина Нови Кнежевац), Врбица, Црна Бара, Јазово и Остојићево (општина Чока), Мокрин и Сајан (град Кикинда).

Посебну намену простора због које се израђује овај Просторни план, односно подручје посебне намене чини просторна целина заштићеног подручја - Специјални резерват природе „Пашњаци велике дропље“ (у даљем тексту: Резерват) који се састоји из три локалитета „Јарош“, „Сигет“ и „Кочоват“ и просторна целина од утицаја на заштићено природно добро.

Овим Просторним планом, поред границе обухвата Просторног плана, дефинисана је граница обухвата подручја посебне намене, границе целина и подцелина посебне намене (Реферална карта број 1.).

Подручје посебне намене обухвата две просторне целине значајне за очување биолошке разноврсности: Резерват и просторну целину од утицаја на заштићено природно добро (станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, делови еколошких коридора са заштитним зонама и остало земљиште у оквиру подручја посебне намене¹).

У оквиру просторне целине Резервата, коју чине три међусобно раздвојена локалитета - Јарош, Кочоват и Сигет, дефинисане су просторне подцелине - режими заштите II и III степена (Прегледна карта бр. 1. „Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама посебне намене простора“).

Укупна површина обухвата Просторног плана износи око 20019,0 ха, а површина подручја посебне намене обухвата 16692,0 ха.

3. ОДНОС СА ПЛАНОВИМА ВИШЕГ РЕДА

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11);
- Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11).

При изради Просторног плана сагледани су и:

- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15) и
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17).

¹ Категорија „остало земљиште у оквиру подручја посебне намене“ се односи на површине на којима се не налазе природна добра, а припадају подручју посебне намене

3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Биодиверзитет: Основни циљ и принцип заштите биодиверзитета је одрживо коришћење биолошких ресурса.

Концепција развоја заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста и успостављању тзв. „еколошке мреже“.

Природно наслеђе: Основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и националног са међународним системом заштите природе.

Концепција заштите, уређења и коришћења природног наслеђа заснива се на повећању укупне површине под заштитом у планском периоду, успостављању националне еколошке мреже и идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000, као и изградњи ефикасног система управљања подручјима која су обухваћена наведеним мрежама.

Заштита, уређење и развој предела: Концепт предела као целине у ППРС, постављен је као окосница разраде заштите и уређења предела Србије. Тако су предели на територији Србије, у односу на степен и тип модификације, доминантне процесе који контролишу дати простор и карактер утицаја човека на предео, подељени на природне и културне пределе, а културни на урбане и руралне. Основни циљ заштите, уређења и развоја предела Србије је очување и унапређење карактера предела, као фактора, који утиче на квалитет живота становништва и ствара основе развоја. Основни циљ заштите, уређења и развоја предела су разноврсни, високо квалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена за живот и боравак, пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета, заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Заштита и одрживо коришћење културног наслеђа: Основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите.

Туризам: Основни циљ просторног развоја туризма је остваривање концепта одрживог развоја туризма, као и заштита и уређење туристичких простора, уз оптимално задовољавање просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа.

Оперативни циљеви просторног развоја туризма су: комплетирање и заокруживање целогодишње туристичке понуде; резервација, заштита и активирање нових туристичких производа; јачање постојећих туристичких производа; изградња туристичке инфраструктуре и унапређење система туристичке сигнализације, као и информатичка и истраживачка подршка развоју туризма.

Пољопривредно земљиште: Основни циљ заштите пољопривредног земљишта је очување екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ управљања шумама у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво, којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Одрживо *ловно газдовање* подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских и социјалних функција ловства, одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Воде и водно земљиште: Основни циљ је интегрално уређење, заштита и коришћење вода на подручју Републике Србије, третираног као јединствени водопривредни простор. Базно полазиште за избор стратешких решења за развој водопривредне инфраструктуре је да мора бити потпуно усклађена са Директивом о водама ЕУ.

Демографија: Основни дугорочни циљ демографског развоја је ублажавање негативних тенденција, које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Саобраћајна инфраструктура: у овој области, ППРС је утврдио саобраћајне капацитете који се односе и на простор у обухвату Просторног плана.

У оквиру концепта *путног (друмског) саобраћаја* планиране су одређене активности на следећим путним правцима:

- државни пут I реда (М-24)², Суботица - Е-75 - (неизграђена деоница) - Сента - Чока - Кикинда - Зрењанин - Ковачица - Панчево - Ковин - мост на Дунаву - (Смедерево).

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција.

На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута.

² Донета је Уредба о категоризацији државних путева и у складу са текстом је направљена паралела са постојећим ДП: М-24 је ДП 16 реда бр. 11, М-22 (Е-75) је ДП 1а реда бр. 1

У оквиру концепта развоја *железничке мреже* Србије на подручју обухвата Просторног плана планира се ревитализација ових пруга у циљу повећања доступности овим просторима и задржавање коридора свих раније укинутих пруга са циљем обнове уз претходно утврђену оправданост.

Концептом *ваздушног саобраћаја* у оквиру гравитационог подручја овог простора егзистираће аеродром у Зрењанину (Ечка), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и CARGO саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

Водопривреда и водопривредна инфраструктура: Предметни простор припада регионалном систему горње Тисе за водоснабдевање. За водоснабдевање овог региона предвиђене су, поред постојећих локалних изворишта и прерађене речне воде Тисе. С обзиром на квалитет вода ове реке, посебна пажња се мора посветити начину пречишћавања ових вода. Овом систему припадају насеља у општинама Суботица, Кањижа, Нови Кнежевац, Сента, Чока, Ада, Кикинда и Нова Црња. Алтернативна решења везана су за довођење вода са веће удаљености. Подразумева се остварење међудржавне сарадње, којом би се квалитет речне воде Тисе поправио или, најмање задржао на садашњем нивоу.

Предметни простор припада Банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода. На простору Баната основну хидролошку мрежу чине контурни водотоци Дунав и Тиса са речним акумулацијама узводно од брана „Ђердап 1“ на Дунаву и „Бечеј“ на Тиси, банатски водотоци: Златица, Стари Бегеј, Тамиш, Брзава, Караш и Нера, затим банатски део вишенаменског регионалног хидросистема „ДТД“ и „Надела“, спојни канал између Дунава и Тамиша „Карашац“, систем хидротехничких објеката „Доњи Тамиш“, као и заштитни систем од успора ХЕ „Ђердап 1“, који су сви међусобно воднорезимски усаглашени.

Енергетска инфраструктура: Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача.

Основни приоритет развоја енергетике је технолошка модернизација свих енергетских објеката, инфраструктурних система и извора, у свим секторима (нафте, гаса, сектор електроенергетике са преносним системом и дистрибутивним системом). Развој дистрибутивне мреже одвијаће се у складу са стратегијом развоја енергетике и програмима развоја надлежних предузећа.

У наредном планском периоду потребно је стимулисати развој и коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ), чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине.

Електроенергетска инфраструктура: Општи циљ развоја електроенергетске инфраструктуре је њихова синхронизација са свим активностима на овом подручју и обезбеђење најповољнијих услова за заштиту животне средине и очување природних вредности.

Минералне сировине: Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Будући развој сектора минералних сировина (обухватајући и коришћење подземних вода), подразумева:

- интензивирање и финализовање основних геолошких и хидрогеолошких истраживања;
- при отварању и раду рударских објеката стриктно поштовање и примењивање еколошких услова и стандарда и најбољих доступних техника заштите животне средине, укључујући и потпуну рекултивацију терена по завршетку рударских радова.

Коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ): Основни циљ је повећање коришћења ОИЕ, уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије.

Енергетска ефикасност у зградарству, индустрији, саобраћају и комуналним услугама: Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Електронска комуникациона инфраструктура: Развој електронских комуникација подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима.

Заштита животне средине и одрживи развој: Концепција заштите и унапређења животне средине заснива се на:

- очувању природних вредности, што подразумева квалитетну животну средину (чист ваздух, квалитетна вода за пиће, очувано пољопривредно земљиште, постојаност екосистема и биодиверзитета);
- заштити природних вредности и непокретних културних добара кроз делотворно управљање заштићеним подручјима;
- планирању на основама одрживог развоја односно рационалног коришћења природних ресурса - земљишта, воде, сировина и других природних ресурса, уважавајући „еколошки“ капацитет простора, уз повећано коришћење обновљивих извора енергије;
- процени утицаја планова, програма, објеката и активности на животну средину, као основе за планирање мера заштите;
- интегрисању заштите животне средине у секторе планирања, пројектовања и изградње, кроз инструменте процене утицаја (СПУ за планове и програме, ПУ за пројекте).

Према просторној диференцијацији животне средине у ППРС, дефинисаној на основу стања и мера заштите животне средине, које је потребно предузимати у односу на категорију, заштићено подручје обухваћено Просторним планом припада подручју веома квалитетне животне средине.

Природне непогоде и технолошки удеси: Концепција заштите од природних непогода и технолошких удеса - савремени концепт заштите и управљања полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса, па затим системом превентивних, организационих и других мера и инструмената интервенисати у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

Одбрана земље: Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране земље је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране, ради сигурног функционисања у условима угрожавања безбедности, обезбеђење просторних услова за несметано функционисање војних

комплекса и објеката од посебног значаја за одбрану земље, смањење негативних утицаја војних комплекса на животну средину и подручја посебне намене и стварање услова за цивилну заштиту становништва, материјалних и природних ресурса у случају природних непогода и техничко-технолошких удеса.

3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11)

Оквир просторног развоја АП Војводине до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту: РПП АПВ). На основу РПП АПВ, просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине, чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.).

За потребе израде овог Просторног плана, посебно се издвајају следеће одредбе:

Заштита природних добара и биодиверзитета: Основна концепција заштите природних добара и биодиверзитета заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине, идентификацији подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000 и изградњи ефикасног система управљања подручјима која су обухваћена наведеним мрежама.

РПП АПВ дефинисани су оперативни циљеви заштите и унапређења природних добара и биодиверзитета:

- „благовремено спречавање активности и делатности које могу проузроковати негативне последице у природи;
- обнова нарушених делова природе;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи;
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет“.

Еколошку мрежу на простору обухвата Просторног плана представљају еколошки значајно подручје Специјални резерват природе „Пашњаци велике дропље“, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и еколошки коридори.

Специјални резерват природе „Пашњаци велике дропље“ је стекао међународни статус, односно представља подручје националне Емералд мреже, међународно значајно подручје за птице (IBA) и међународно значајно биљно подручје (IPA).

Заштита, уређење и развој предела: Основни циљ заштите, уређења и развоја предела је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. У циљу обезбеђења специфичног карактера предела, којим се чува предеони диверзитет, идентитет и повезаност, простор АП Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели, одређени карактером и интензитетом промена, коришћењем и насељавањем простора. У оквиру војвођанско-панонско-подунавског макрорегиона издвају се предеоне целине различитог карактера, заснованог на природним и културним особеностима, као и друштвено-економским променама којима су кроз време били изложени. Оне изражавају предеону разноврсност територије АП Војводине и доприносе успостављању регионалног и локалног идентитета.

Предеоне карактеристике и препознатљивост АП Војводине видно наглашавају лесни одсеци и терасе, простране пешчаре, меандрирајући токови великих панонских река као што су Дунав, Тиса, Сава, Тамиш и Бегеј, као и низ мањих водотока значајних за бројне природне и привредне функције. Од посебног значаја су ритови, који подлежу заштити, углавном као делови специјалних резервата природе или паркови природе. Шумске оазе аутохтоних шума у њиховом окружењу су од посебног еколошког значаја.

Заштита, уређење и унапређење културних добара: Основни циљ је заштита, уређење и коришћење културних добара као развојног ресурса ради истицања регионалног, субрегионалног и локалног идентитета.

Заштита, уређење и унапређење културних добара мора се посматрати у оквиру развоја целокупне области културног наслеђа, која представља развојни ресурс, који је потребно заштитити, уредити и користити на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета, у складу са европским стандардима заштите.

Туризам: Основни циљ је одрживи развој туризма уз сарадњу приватног, јавног и невладиног сектора, јачање прекограничне сарадње, увођење стандарда и успостављање конкурентне туристичке привреде АП Војводине.

У односу на издвојене туристичке дестинације на простору АП Војводине, подручје обухваћено Просторним планом припада туристичкој дестинацији Суботица - Горња Тиса. Кључни туристички производи са одређеним облицима туризма су: екотуризам (посматрање птица, едукативни и научноистраживачки туризам), манифестациони и ловни туризам.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ развоја шумарства и ловства је одрживи развој шума и ловног газдовања и повећање површина под шумама. Просторни развој шумарства подразумева континуирано газдовање шумом кроз одржавање производних потенцијала шумског земљишта, као једног од најважнијих производних фактора.

Развој ловства се обезбеђује кроз одрживо газдовање популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Пољопривредно земљиште: Основни циљ је одрживо коришћење и очување пољопривредног земљишта заштитом његових економских, агроеколошких, екосистемских, пејзажних, социокултурних и других функција и усклађивање са унапређењем услова за производњу квалитетних пољопривредних производа у потребном обиму.

Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама, земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита један је од кључних елемената остваривања одрживог развоја. Са становишта одрживости, приоритет има успостављање ефикасних механизма заштите плодних ораничних земљишта од преузимања у непољопривредне сврхе.

Демографија: Основни циљ демографског развоја АП Војводине је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама.

Саобраћајна инфраструктура:

Саобраћајну мрежу државних путева на предметном подручју потребно је третирати као јединствен систем, у којој приоритет на државним путевима има транзит (измештање транзитног саобраћаја из насељених места). У складу с тим предвиђене су активности на:

- државном путу I реда: Бала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала).

Предвиђене су активности на изградњи-реконструкцији појединих делова постојеће путне мреже, као и активности на планираним путним правцима регионалног значаја: обилазнице око Новог Кнежевца и Мокрина, Нови Кнежевац – Црна Бара.

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја *железничке мреже* Србије на подручју обухвата Просторног плана егзистираће железничке пруге:

- локалне пруге на правцу Кикинда – Банатско Аранђелово – граница Румуније – (прекатегоризација локалне у регионалну на деоници од Банатског Аранђелова до границе са Румунијом).

Планира се ревитализација пруге у циљу повећања доступности овим просторима и задржавање коридора свих раније укинутих пруга са циљем обнове уз претходно утврђену оправданост.

За развој немоторног - бицикличког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама као што су специјални резервати природе.

Водни ресурси: Основни циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите. Оперативни циљеви су успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса на целој територији АП Војводине, рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе, искоришћење енергетског потенцијала река и изграђених хидросистема, успостављање економске цене воде, смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења, рецикулација коришћених вода, унапређење система заштите од спољних вода (поплава).

Концепција снабдевања насеља водом заснована је на развоју регионалних система, као најповољнијих са аспекта експлоатационих трошкова и аспекта обезбеђења сигурне и квалитетне дистрибуције. Основу развоја будућих регионалних система за снабдевање водом чине заштићена изворишта подземних и површинских вода. Принцип је да се до рационалних и еколошки прихватљивих граница искористе локална изворишта подземних и површинских вода, а да се тек након тога регионалним системима допрема само недостајућа вода.

У домену **водопривреде** оперативни циљеви су: усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима са захтевима директива ЕУ о водама, спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима, ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина, изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје, доградња, реконструкција и ревитализација ХС ДТД, изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода и одбрана од поплава.

Енергетска инфраструктура: Развој енергетике подразумева ревитализацију, реконструкцију и модернизацију постојећих енергетских објеката у циљу сигурности, поузданости, смањења губитака и негативних утицаја на животну средину, повећање удела коришћења расположивих потенцијала, рационализацију коришћења енергије и енергената на свим нивоима.

Минералне сировине: Коришћење геолошких ресурса АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина, чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја, који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

Обновљиви извори енергије: Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору АП Војводине, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње, а такође и коришћење соларне и енергије ветра.

Енергетска ефикасност: Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових, енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

Електронска комуникациона инфраструктура: У циљу достизања једног од главног покретача нове економије, која се карактерише фузијом ICT (информационо-комуникационих технологија) и њихових примена, електронске комуникације се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација.

Заштита животне средине и одрживи развој: Према РПП АПВ, основни циљ у области заштите животне средине је снажна афирмација концепта заштите и унапређења животне средине као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења АП Војводине.

У контексту заштите и унапређења животне средине неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа: одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности, смањење нивоа загађења животне средине, санација најугроженијих подручја, успостављање локалних регистара извора загађивања животне средине, као дела националног регистра, са системом контроле и континуираним праћењем параметара који карактеришу квалитет животне средине. Такође, неопходно је предвидети заштиту, обнову и санацију заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже.

Мере и активности у делу заштите животне средине, дефинисане РПП АПВ, спроводе се према просторној диференцијацији животне средине, према којој предметно заштићено подручје спада у подручја веома квалитетне животне средине.

У области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина у складу са одредбама Стратегије управљања отпадом и ППРС, ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом.

При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

Заштита од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса: Основни циљ у области заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности.

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Одбрана земље: Основу планирања и уређења простора за потребе одбране земље чини укупна постојећа инфраструктура, оптимално прилагођена за извршавање додељених мисија и задатака Војске и других снага одбране. У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора за потребе одбране, подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, на усаглашавању просторног развоја у циљу обезбеђења услова за потребе деловања и извршење одбране.

3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни планови подручја посебне намене од значаја за израду Просторног плана су:

- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15) и
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17).

3.2.1. Извод из Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15)

Еколошки коридор Тисе представља коридор од међународног значаја и чине га река Тиса са обалским појасом, заштићена подручја ПП „Камараш“, ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“, као и подручја предвиђена/резервисана за заштиту: Горња Тиса и Доња Тиса³.

Према Просторном плану подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе (у даљем тексту ППППН), еколошки коридор Тисе поред водног тела, обухвата и катастарске парцеле небрањеног дела плавног подручја и одбрамбених насипа. Еколошки коридор већим делом се налази на простору водног земљишта⁴. На одређеним локацијама еколошки коридор Тисе обухвата и делове брањеног дела плавног подручја која су значајна за функционисање коридора, као што су ливаде, трстици и сл., који не припадају водном земљишту (ове просторне целине су такође дефинисане катастарским парцелама).

Одрживи развој мултифункционалног еколошког коридора Тисе захтева усклађеност планираних активности са потребама очувања природе и квалитета животне средине.

3 У складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10)

4 Чл. 8 и 9 Закона о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16 и 95/18) који одређује појам „приобалног земљишта“

У оквиру целине еколошког коридора са заштитним зонама дефинишу се следеће подцелине:

- Еколошки коридор Тисе и
- Заштитне зоне еколошког коридора до 50 m, од 50-200 m и од 200-500 m.

Проценом стања, просторне и функционалне повезаности, као и степена угрожености утврђених, издвојених и потенцијалних елемената еколошке мреже на предметном простору, овим ППППН се дају услови, мере и правила којима ће се остварити одређени ниво заштите на пољопривредном, шумском, водном и грађевинском земљишту.

Спровођење ППППН односи се на површине под режимом посебне намене.

У случају кад се еколошки коридор Тисе и његова заштитна зона преклапају са посебном наменом другог просторног плана чија је посебна намена заштита природе, важиће правила и мере заштите који се односе на подручје са већим степеном заштите. У случају кад се еколошки коридор Тисе и његова заштитна зона преклапају са посебном наменом другог просторног плана чија посебна намена није заштита природе, већ развој инфраструктурних система, важиће правила и мере заштите који се односе на предметну посебну намену. У циљу заштите еколошког коридора, у плановима чија је израда у току, морају се уважити мере заштите еколошког коридора дефинисане овим ППППН.

На простору обухвата Просторног плана налази се део заштитне зоне еколошког коридора Тисе од 0-500 m, дефинисаном Просторним планом подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе. Просторни план се преклапа са поменутом заштитном зоном у КО Нови Кнежевац, у делу од 200-500 m.

3.2.2. Извод из Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17)

Обухват Просторног плана се преклапа у делу са Просторним планом подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица - Зрењанин - Ковин) на територији локалне самоуправе:

- општине Нови Кнежевац (КО Српски Крстур, КО Нови Кнежевац и КО Банатско Аранђелово);
- општине Чока (КО Врбица, КО Црна Бара, КО Јазово и КО Остојићево);
- Град Кикинда (КО Мокрин и КО Сајан).

Основна планска решења Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица - Зрењанин - Ковин), као и правила уређења и грађења из тог Плана примењиваће се у делу коридора путне инфраструктуре државног пута на основном путном правцу некадашњег М-24 и Р-112, у ком се преклапа са овим Просторним планом.

Предмет Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица - Зрењанин - Ковин) је коридор путне инфраструктуре државног пута на основном путном правцу некадашњег М-24 и Р-112. Остале намене површина у обухвату Просторног плана дефинисане су важећим просторним и урбанистичким плановима.

3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Подручје обухваћено границом Просторног плана обухвата део територије града Кикинде и делове територија општина Нови Кнежевац и Чока, за које су донети следећи просторни планови који су коришћени за израду Просторног плана:

- Просторни план општине Кикинда („Службени лист општине Кикинда“, бр.12/13 и 16/13);
- Просторни план општине Нови Кнежевац („Службени лист општине Нови Кнежевац“, број 23/15) и
- Просторни план општине Чока („Службени лист општине Чока“, број 11/13).

4. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

4.1. САДРЖАЈ ПЛАНА

Садржина Просторног плана дефинисана је Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

Просторни план се састоји од текстуалног и графичког дела. У наставку је дат преглед поглавља која Просторни план структурално садржи, као и преглед графичких прилога на којима су приказана планска решења:

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ПРЕДМЕТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене

2.3.2. Опис граница просторних подцелина подручја посебне намене

3. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11)

3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11)

3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.2.1. Извод из Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15)

3.2.2. Извод из Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица – Зрењанин – Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17)

3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

4.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)

- 4.1.1. Природни услови
 - 4.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике
 - 4.1.1.2. Хидрографске и хидролошке карактеристике
 - 4.1.1.3. Климатске карактеристике
 - 4.1.1.4. Педолошке карактеристике
 - 4.1.1.5. Сеизмолошке карактеристике
 - 4.1.2. Природне вредности
 - 4.1.2.1. Природна добра
 - 4.1.2.2. Природни ресурси
 - 4.1.3. Карактер предела
 - 4.1.4. Непокретна културна добра
 - 4.1.5. Становништво
 - 4.1.6. Привреда
 - 4.1.6.1. Пољопривреда
 - 4.1.6.2. Туризам
 - 4.1.7. Инфраструктура
 - 4.1.7.1. Саобраћајна инфраструктура
 - 4.1.7.2. Водна комунална инфраструктура
 - 4.1.7.3. Енергетска инфраструктура
 - 4.1.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура
 - 4.1.8. Стање животне средине
 - 4.1.9. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације
- #### 4.2. SWOT АНАЛИЗА

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

- 2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ
- 2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
 - 2.2.1. ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ
 - 2.2.1.1. Заштићено подручје
 - 2.2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса
 - 2.2.1.2.1. Пољопривредно земљиште
 - 2.2.1.2.2. Водни ресурси
 - 2.2.1.2.3. Шуме и шумско земљиште
 - 2.2.1.2.4. Минерални и енергетски ресурси
 - 2.2.2. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА
- 2.3. КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ
- 2.4. СТАНОВНИШТВО
- 2.5. ПРИВРЕДА
 - 2.5.1. Пољопривреда
 - 2.5.2. Шумарство и лов
 - 2.5.3. Туризам
- 2.6. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ
 - 2.6.1. Саобраћајна инфраструктура
 - 2.6.2. Водна и комунална инфраструктура
 - 2.6.3. Енергетска инфраструктура
 - 2.6.4. Термоенергетска инфраструктура
 - 2.6.5. Обновљиви извори енергије (ОИЕ)
 - 2.6.6. Енергетска ефикасност
- 2.7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

1.ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

- 1.1.ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА
 - 1.1.1.Заштићено подручје
 - 1.1.2.Станишта заштићених и строго заштићених врста
 - 1.1.3.Еколошки коридори
- 1.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА
- 1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА

2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

- 2.1.ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ
- 2.2.ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ
- 2.3.ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ
- 2.4.ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

3.УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСKE И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ

- 3.1.ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ

4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ

- 4.1.ТУРИЗАМ
- 4.2.ПОЉОПРИВРЕДА И СТОЧАРСТВО
- 4.3.ШУМАРСТВО И ЛОВ
 - 4.3.1.Шумарство
 - 4.3.2.Лов

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА

- 5.1.САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
- 5.2.ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА
- 5.3.ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА
 - 5.3.1.Електроенергетска инфраструктура
 - 5.3.2.Термоенергетска инфраструктура
 - 5.3.3.Обновљиви извори енергије
- 5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

- 6.1.ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- 6.2.ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА
 - 6.2.1.Заштита од елементарних непогода
 - 6.2.2.Заштита од акцидентних ситуација
- 6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ) У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

- 1.1.ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА И ПОДЦЕЛИНАМА
 - 1.1.1.Правила уређења у просторној целини Резервата
 - 1.1.2.Правила уређења у просторној целини од утицаја на природно добро (станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, еколошки коридори са заштитним зонама и остало земљиште у оквиру подручја посебне намене)
 - 1.1.2.1.Правила уређења у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

- 1.1.2.2. Правила уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора
- 1.1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру подручја посебне намене
- 1.2. ОПИС ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА НАСЕЉА, У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ЗА ДИРЕКТНУ ПРИМЕНУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
- 1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТАТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
 - 1.3.1. Саобраћајна инфраструктура
 - 1.3.2. Водна и комунална инфраструктура
 - 1.3.3. Енергетска инфраструктура
 - 1.3.3.1. Електроенергетска инфраструктура
 - 1.3.3.2. Термоенергетска инфраструктура
 - 1.3.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије
 - 1.3.4. Електронска комуникациона инфраструктура
 - 1.3.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила
- 1.4. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ПО ЦЕЛИНАМА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ
- 1.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ
 - 1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара
 - 1.5.1.1. Заштићено подручје - Резерват
 - 1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
 - 1.5.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта
 - 1.5.1.4. Посебни услови заштите природе
 - 1.5.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара
 - 1.5.3. Услови и мере заштите и уређења предела
 - 1.5.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи
 - 1.5.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине
 - 1.5.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација....
 - 1.5.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље
 - 1.5.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом
 - 1.5.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

- 2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ
 - 2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној целини Резервата
 - 2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму II степена заштите
 - 2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму III степена заштите
 - 2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној целини од утицаја на природно добро (станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, еколошки коридори са заштитним зонама и остало земљиште у оквиру подручја посебне намене)
 - 2.1.2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
 - 2.1.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
 - 2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у оквиру подручја посебне намене
 - 2.1.3. Правила грађења за лансирне (противградне) станице
 - 2.1.4. Правила грађења у оквиру површина за експлоатацију минералних сировина

2.2.ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.2.1. Шумска инфраструктура

2.3.ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

2.4.ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.4.1.Правила грађења за викенд зону

2.4.2.Правила грађења за зону туристичко-рекреативних садржаја ван насеља

2.5.КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКТА

2.5.1.Заштитни пружни и инфраструктурни појас

2.5.2.Заштитни појас јавних путева

2.5.3.Зоне заштите око водних објеката

2.5.4.Зона заштите електроенергетских објеката

2.5.5.Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза

2.5.6.Зона заштите термоенергетске инфраструктуре

2.5.7.Зона заштите око лансирних (противградних) станица

2.5.8.Зоне заштите строго заштићених и заштићених врста и еколошких коридора са заштитним зонама

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1.ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

2.СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА

2.1.СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ НОВИ КНЕЖЕВАЦ

2.2.СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ КИКИНДА

3.ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

4.МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Р.бр.	Прегледна карта	Размера
1.	Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене	1:50 000
Р.бр.	Рефералне карте	Размера
1.	Посебна намена простора	1:50 000
2.	Инфраструктурни системи	1:50 000
3.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:50 000
4.	Карта спровођења	1:50 000

4.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Општи циљеви израде Просторног плана, дефинисани у складу са циљевима и опредељењима просторног развоја планова вишег реда и специфичностима овог подручја, у просторно - функционалном смислу, су:

- заштита и одрживо и рационално коришћење природних добара и природних ресурса, у складу са потребама дугорочног социјалног и економског развоја;
- очување и унапређење квалитета и режима воде;
- повећање површина под шумама, очување, заштита и унапређење постојећих шума, ради очувања и заштите популација дивљих врста;
- дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;
- валоризација, заштита и презентација културних добара;
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма;

- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја посматраног простора и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума;
- утврђивање програма и смерница развоја енергетске инфраструктуре и синхронизација њеног развоја са свим активностима на овом подручју (чиме би се обезбедили најповољнији услови за заштиту животне средине, очување природних вредности, живот и рад људи на овом подручју) и њен даљи развој;
- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања негативних утицаја, мониторинга и контроле свих облика загађивања животне средине;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне секторске политике и стратегије развоја.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

4.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

Заштићена подручја

- Развој функције заштићеног подручја кроз очување аутентичних, разноликих и репрезентативних природних вредности Резервата, у складу са утврђеним режимима заштите;
- развој екотуризма и уређење пунктова за потребе презентације природног добра, едукације, туризма и рекреације;
- трајни мониторинг екосистема, процеса и утицаја, посебно биомониторинг вредних врста, јачање система контроле и надзора над развојним активностима

4.2.2. Заштита и коришћење природних ресурса

Пољопривредно земљиште

- Очување природног састава травног покривача на великим површинама под природним пашњацима и ливадама;
- спречавање стварања корова и уношења алохтоних врста на површине под пашњацима;
- рационално газдовање обрадивим ораничним површинама, да би се очувала крхка структура постојећег ораничног слоја.

Водни ресурси

- Уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода;
- праћење стања водног режима, одржавање оптималног режима вода;
- обезбеђење довољне количине квалитетне воде за потребе наводњавања што више обрадивих пољопривредних површина у вегетационом периоду, од априла до краја септембра месеца, кад је у већини случајева изражен дефицит воде у земљишту;
- осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене, као и заштита и унапређење животне средине уопште и побољшање квалитета живљења људи и
- заштита и уређење сливова са гледишта развоја водопривредних система и развоја других водопривредних грана, путем заштите и ревитализације угрожених екосистема, унапређења естетских вредности, очувања и унапређења археолошких, историјских, биолошких, геолошких и других природних и створених ресурса и вредности.

Шуме и шумског земљиште

Оперативни циљеви развоја у домену шума и шумског земљишта су:

- очување, заштита и унапређење постојећих шума, посебно шума у заштићеном подручју, ради очувања и заштите популација дивљих врста;
- повећање површина под шумама и формирање заштитних појасева зеленила у складу са условима заштите природе;

Минерални и енергетски ресурси

Оперативни циљеви у погледу управљања минералним и енергетским ресурсима су:

- истраживање и одржива експлоатација постојећих минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим законским прописима и условима надлежних институција.

4.2.3. Заштита предела

У циљу афирмације вредности карактера предела, посебно се истичу циљеви:

- очување, уређење и одрживо коришћење наслеђених геолошких, геоморфолошких и хидрографских карактеристика, које су важно обележје подручја;
- задржавање постојеће структуре основних намена земљишта, а посебно површина под ливадама и пашњацима и водног земљишта, уз могуће промене које се односе на повећање површина под шумама.

4.2.4. Културно наслеђе

- Интегрална заштита и презентација културног наслеђа са подручјем посебне намене у коме се налазе подразумева усклађивање презентације непокретних културних добара са принципима очувања природних вредности окружења, а тиме би се још више допринело на значају и атрактивности подручја посебне намене и омогућило веће интересовање за научно-истраживачки и образовни рад и посету из рекреативних разлога;
- дефинисање археолошких локалитета као развојног потенцијала подручја посебне намене, а не као ограничавајућег фактора и коришћење непокретних културних добара у едукативне, културно-уметничке и туристичке сврхе;
- очување и заштита пронађених археолошких налазишта или археолошких предмета како се не би оштетили или уништили.

4.2.5. Становништво

- Успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације;
- стварање услова за повећање степена запослености становништва, односно смањивање степена дневних миграција.

4.2.6. Привреда

Пољопривреда

- Одрживо пашарење аутохтоним сортама, првенствено овцама цигајама и подолским говедима, у перспективи и дивљим коњима – тарпанима;
- земљорадња усклађена са потребама заштите велике дропље и њеног окружења;
- производња здраве хране.

Шумарство и лов

- Газдовања шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природе;
- унапређење стања ловишта и популација дивљачи и усаглашавање активности са условима заштите природе.

Туризам:

- Развој ограниченог екотуризма, у склопу опште туристичке понуде села, а са великом дропљом као централном атракцијом;
- остваривање концепта одрживог развоја туризма, што подразумева минималан утицај на животну средину и локалну културу, приходовање од туризма, нова радна места и заштиту локалних екосистема.

4.2.7. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

- План развоја саобраћајне инфраструктуре у оквиру обухвата Просторног плана и у складу принципима интегралног/мултимодалног саобраћаја;
- формирање општинске саобраћајне матрице тако да саобраћајни правци према постојећим и новоустановљеним локалитетима представљају важне - засебне саобраћајне правце у оквиру обухваћених локалних самоуправа (општине Чока, Нови Кнежевац и град Кикинда), како би се задовољили сви нивои будућег интеррегионалног и локалног повезивања овог простора са окружењем;
- мрежа путева (посебно нижег хијерархијског нивоа) треба да створи оптималне услове повезивања насеља са окружењем, у циљу остварења комуникација насеља са локалитетима који су у функцији афирмације предметног подручја;
- стварање услова за развој саобраћајних капацитета заснованих на европским стандардима тј. стратешким принципима одрживог развоја животне средине.

Водна и комунална инфраструктура

- Интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса на подручју Просторног плана, што подразумева вишенаменски систем који је оптимално уклопљен у окружење и усклађен са свим другим корисницима;
- заштита обрадивих пољопривредних површина од сувишних унутрашњих вода и високих подземних вода из прве (фреатске) издани;
- интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода;
- успостављање контролисаног прихватања, спровођења и пречишћавања отпадних вода од свих потрошача воде, у циљу заштите квалитета подземних и површинских вода и
- контролисано прихватање и спровођење сувишне атмосферске воде путем система посебних насељских каналских мрежа.

Енергетска инфраструктура

- Обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности у потрошњи енергије;
- супституција електричне енергије за добијање топлотне енергије обновљивим изворима енергије.

Термоенергетска инфраструктура

У домену развоја термоенергетске инфраструктуре циљеви су:

- сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;
- рационализација потрошње енергије;
- смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије;
- модернизација и ревитализација постојећих објеката и система за експлоатацију, прераду и транспорт минералних сировина, а која нису у супротности са циљевима очувања и унапређивања природних вредности Резервата и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

У области коришћења обновљивих извора енергије циљеви су:

- стварање услова за повећање коришћења обновљивих извора енергије, пре свега енергије воде, биомасе, биогаса и соларне енергије у оквиру посебне намене.

Енергетска ефикасност

У области ефикасног коришћења енергије циљеви су:

- повећање сигурности снабдевања енергијом и њено ефикасније коришћење;
- смањење негативних утицаја енергетског сектора на животну средину;
- подстицање одговорног понашања према енергији и повећање енергетске ефикасности, на основу спровођења политике ефикасног коришћења енергије и мера енергетске ефикасности.

Електронска комуникациона инфраструктура

- Потпуна дигитализација електронске комуникационе инфраструктуре и изградња оптичке кабловске мреже;
- Обезбеђивање бежичне електронске комуникационе мреже за ретко насељена и удаљена подручја и садржаје ван насеља.

4.2.8. Заштита животне средине

- Планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије, уз успостављање биомониторинга и мониторинга природних ресурса и буке;
- одрживи развој пољопривреде уз селективну и контролисану употребу хемијских средстава и минералних ђубрива на њивама;
- рекултивација деградираних површина (депонија);
- минимализација ризика и очување природних и створених вредности од елементарних непогода и технолошких удеса.

5. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА

5.1. ПРИРОДНИ УСЛОВИ

Специјални резерват природе „Пашњаци велике дропље“ (у даљем тексту: Резерват) налази се у северном Банату и састоји се од три међусобно раздвојене целине: „Јарош“, „Кочоват“ и „Сигет“. Подручје пашњака „Јарош“ заузима највећу површину и простира се јужно од реке Златице, на територији општине Чока и града Кикинде. „Кочоват“ се налази уз границу са Републиком Румунијом, на простору града Кикинде и општине Нови Кнежевац, док се „Сигет“ налази на крајњем северу Баната, у близини границе са Републиком Мађарском, на територији општине Нови Кнежевац.

Геолошке и геоморфолошке карактеристике

У морфолошком погледу, северни Банат представља низију са апсолутним висинама које се крећу од 76 m до 85 m. Низија је нагнута према кориту реке Тисе и у оквиру ње се издвајају две морфолошке целине: алувијална раван и лесна тераса.

Највећу алувијалну раван има река Тиса, док су њене притоке Мориш и Златица формирале мање алувијалне равни. Посебно је значајна алувијална раван реке Златице, јер се на њој простира данашње заштићено природно добро „Пашњаци велике дропље“. Ова раван је разуђена и широка, испресецана је многобројним долинама које представљају остатке старих токова Златице или неке друге веће реке.

Од морфолошких облика алувијална равна има меандре, мртваје, обалске гредице и обалске брежуљке. У централном делу природног добра „Пашњаци велике дропље“ налази се један такав меандар. Са геолошког аспекта, алувијална равна је састављена од флувијалних пескова и муљевите глине.

Лесна тераса је састављена од сувоземног преталоженог барског материјала, док у мањем делу у складовима има једноставног материјала лесноликог порекла жуте боје. Поменути материјал са глином даје посебну особину површинском рељефу, јер се на тим површинама образују баре и мочваре. Ниже земљиште представља слатине, сличне онима на простору садашњег резервата. Слатински терени представљају пашњаке за испашу стоке суседних насеља, пре свега Банатског Аранђелова.

Хидрографске и хидролошке карактеристике

Основне хидролошке карактеристике северног Баната, као и подручја Резервата, условљава река Тиса. Тиса је, као и њене притоке у северном Банату, по постанку млада река.

На подручју северног Баната у реку Тису уливале су се три притоке: Мориш, Златица и Галацка.

Протичући кроз равницу, Тиса има веома мали пад, што је условило њено кривудање и потребу хидромелиорационих радова, који су започети у другој половини XIX века, а трају и до данашњег дана. Радови започети на и уз реку Тису постепено су се преносили на залеђе, посебно изградњом система ДТД. На делу Резервата око Банатског Аранђелова, Тиса је лесну терасу еродирала и формирала своју алувијалну равна. Некада се простор западно од насеља плавио преко Широке баре тиском водом. Изградњом насипа на Тиси и копањем каналске мреже (Новокнежевачког канала) јужно од Резервата, утицај површинских вода на опште стање овога локалитета знатно је умањен.

Резерват се простире јужно од реке Златице. Златица је некада била једна од значајних притока у сливу реке Тисе. Касније је Златица регулисана, тако да данас представља уску каналсану речицу, али још увек на појединим деловима меандрира. Преко кикиндског канала повезана је са главним каналом хидросистема ДТД. Режим Златице у великој мери зависи од режима Тисе. При ниском водостају у Тиси, вода из Златице гравитационо отиче, и на тај начин се одводњава око 50.000 ha у подручју. Међутим, при високим водостајима Тисе дешава се да ниво воде у њеном кориту достигне висину нивоа у Златици и у случајевима када је ниво у Тиси и даље растао, долазило је до изливања Златице у њену алувијалну равна. Да би се то спречило, изведена је устава на граници између Србије и Румуније која се затвара када се ниво издигне до коте 77,60 mАНВ. Проблем одвођења Златице решен је повезивањем са кикиндским каналом. Преко лета Златица је повремено пресушивала.

Хидрографски режим на Златици данас није природан. Златица је у Румунији спојена каналом са реком Мориш. При високом водостају, вода се из Мориша упушта у Златицу. Данас је Златица део система ДТД и водни режим зависи, пре свега, од водног режима у целом систему.

Највећа притока реке Златице некада је била Ђукошинска речица, која се улива у Кикиндски канал у систем ДТД. Ова каналисана речица је данас током већег дела године сува.

Галацка је целом својом дужином каналисана и представља, у већем свом делу, ток без већег значаја сем дела корита којим је трасиран Кикиндски канал.

Изградњом Кикиндског канала, као и регулацијом Златице и Ђукошинске речице, окончани су основни радови на систему ДТД.

Каналска мрежа

На простору Резервата и у окружењу налазе се прокопани канали који су изменили природни режим вода. Кроз јужни део Јароша простира се канал ширине око три метра. Јужно од Јароша, ван граница Резервата, протиче Кикиндски канал. Природни режим плављења Златице измењен је изградњом насипа. Неколицина мањих канала одводи воду са Сигета у Велики канал који протиче југозападно. Мањих канала има и на североисточном делу. Кочоват је са свих страна оивичен мањим каналима.

Поменути водопривредни објекти изменили су природан режим подземних и површинских вода на овом подручју, а самим тим и услове станишта живог света који овде обитава. Свака даља изградња насипа и прокопавање канала може додатно нарушити основне природне вредности простора.

Климатске карактеристике

За приказ климатских карактеристика Резервата коришћени су подаци најближе метеоролошке станице у Кикинди (81 m n.v.), за период 1981-2010. године. Посматрано подручје, као и већи део Војводине, има степско-континенталну климу.

Најтоплији месец је јули са средњом месечном температуром (22,3°C), а најхладнији јануар (-0,2°C). Средња годишња температура износи 11,3°C. Средња месечна температура у вегетационом периоду од априла до октобра износи 17,4°C. Такав распоред температура погодује биљном и животињском свету на подручју Резервата. У анализираном периоду није било екстремно ниских температура, те није било значајног утицаја на опстанак дропље у зимским условима.

Средња годишња вредност влажности ваздуха за посматрани период износи 73%. Североисточни део АП Војводине прима мало падавина, али је повољна околност та што су добро распоређене по годишњим добима, те вегетациони период има довољно падавина. Годишњи просек падавина износи 556,3 mm. Месец јун има највећи средњи месечни просек који износи 75,5 mm., док је просечно најмање било падавина у фебруару 26,8 mm. Појава града се не јавља често, док је у посматраном периоду забележено 35 дана са снежним покривачем (од новембра до марта). Ова појава има значај за боравак дропље у региону северног Баната у зимским месецима.

Доминантан ветар на овом подручју је југоисточни ветар тј. кошава са просеком релативне честине 102‰, и средње брзине 3,6 m/s. Кошава на пролеће исушује земљиште, па се негативно одражава на пролећне усеве и пашњаке на којима се у раним летњим месецима, због недостатка падавина и влаге, смањује бујност ионако оскудне вегетације.

Климатске карактеристике на подручју Резервата условљавају специфичне биљне заједнице и имају значајну улогу у животу и опстанку велике дропље.

Педолошке карактеристике

Резерват заузима централно подручје у простору између реке Златице, Кикиндског канала, као и путева Црна Бара-Мокрин и Мокрин-Иђош.

На овим просторима доминира ритска смоница заслањења и алкализована, по којој је мозаично распоређен солоњец местимично солончакасти. У окружењу Резервата простира се чернозем карбонатни и ливадска црница.

Подручје природног добра, са педолошког становишта, представља шаролико подручје, како због распореда, тако и због састава и типова земљишта, мале употребне вредности, са аспекта земљорадње.

Сеизмолошке карактеристике

Према карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VII, VII-VIII и VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98).

5.1.1. Природне вредности

5.1.1.1. Природна добра

У обухвату Просторног плана се налазе следеће просторне целине од значаја за очување биодиверзитета:

1. Заштићено подручје:

Резерват је проглашен заштићеним подручјем од изузетног значаја, односно I категорије, Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ („Службени гласник РС“, број 86/18) да би се очувао јединствени исконски мозаик степских, слатинских и мочварних станишта. Темелна вредност овог подручја је једина преостала популација велике дропље (*Otis tarda*) у Србији, на југоисточном рубу њеног средњеевропског ареала. Велика дропља се налази на Светској Црвеној Листи (IUCN: Red List) угрожених врста и представља Строго заштићену врсту у Србији. Њено станиште представља очувани типични панонски предео, са особеним биљним заједницама и флором и фауном чији су бројни представници строго заштићене врсте и врсте од значаја за заштиту по међународним критеријумима. Присутно је преко 20 заједница различитих фрагилних типова екосистема биљних заједница, представници ретке и угрожене флоре. Осим велике дропље, ове просторе настањује ретка и угрожена, карактеристична фауна отворених станишта и 135 врста птица који у међуспрези представљају услов за опстанак велике дропље, једне од најугроженијих птица света.

Резерват, због наведених карактеристика, одликује висок ниво аутентичности и репрезентативност, због присуства ретких и угрожених врста, разноликост флоре и фауне, интегралност станишта, пејзажна атрактивност, коју изазива појава крупне равничарске птице велике дропље, уклопљене у карактеристичан панонски пејзаж и очуваност највећих травних равничарских станишта у Србији.

Према класификацији Светске уније за заштиту природе (IUCN) заштићено природно добро припада IUCN Category IV, односно представља подручје управљања стаништима и врстама (Habitat and species management area).

Резерват је уписан у регистар међународно значајних станишта птица (Important Bird Area, IBA - RS011), на површини од 20.522 ha.

Резерват, заједно са још неким подручјима именованим као „Северни Банат“, предложени су за Ботанички значајна подручја Србије („IPA in Serbia“) (Стевановић, В., координатор, 2005/2006).

Резерват се налази у северном Банату, на територији града Кикинде и општина Чока и Нови Кнежевац и састоји се од три међусобно раздвојене целине: „Јарош“, „Кочоват“ и „Сигет“.

Подручје „Јарош“ се налази јужно од реке Златице, на територијама општине Чока (КО Јазово и КО Остојићево) и града Кикинде (КО Мокрин и КО Сајан). Окружено је насељима Мокрин, Сајан, Јазово, Остојићево, Банатски Моноштор и Црна Бара. До овог локалитета воде летњи путеви из околних насеља. Најближи приступ је тзв. „Нафташки пут“, који води од регионалне саобраћајнице Мокрин – Црна бара.

„Кочоват“ се налази уз границу са Републиком Румунијом, на простору града Кикинде (КО Врбица) и општине Нови Кнежевац (КО Банатско Аранђелово). До овог локалитета воде тешко проходни летњи путеви из села која га окружују, Банатског Аранђелова и Врбице.

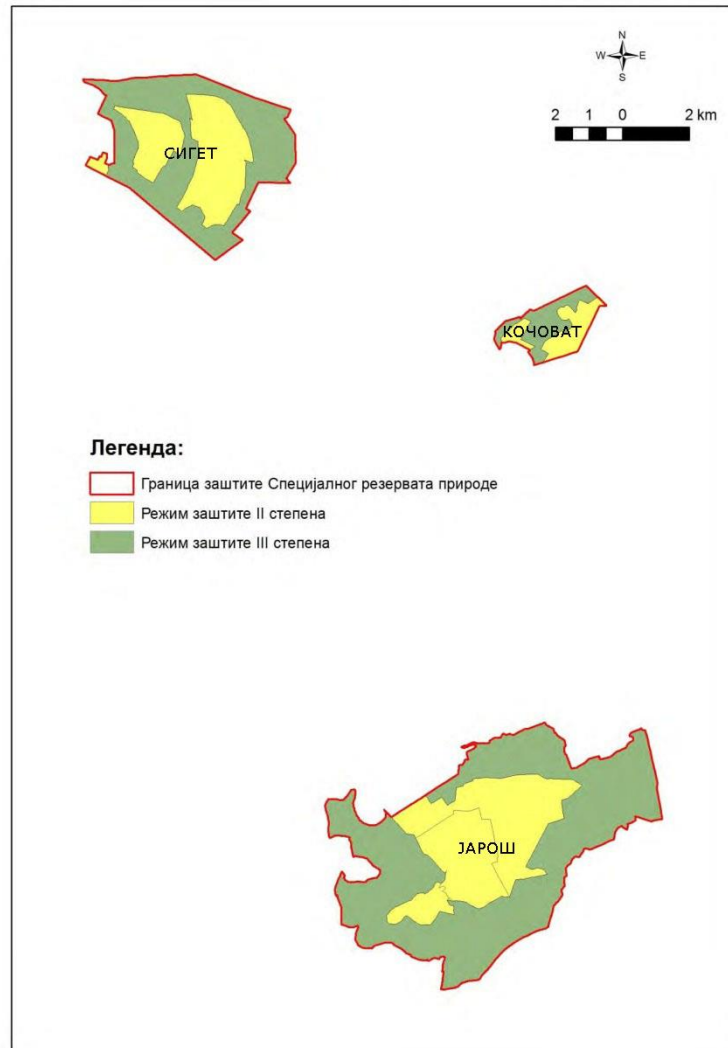
„Сигет“ се налази на крајњем северу Баната, у близини границе са Републиком Мађарском, на територији општине Нови Кнежевац (КО Банатско Аранђелово, КО Крстур). У близини овог локалитета налази се насеље Банатско Аранђелово са засеоком Мали Сигет. Приступ је могућ летњим путевима, од којих један води из правца Малог Сигета, а други са регионалне саобраћајнице Нови Кнежевац - Банатско Аранђелово.

На територији Резервата, површине 6799,77 ха, утврђени су режими заштите II и III степена.

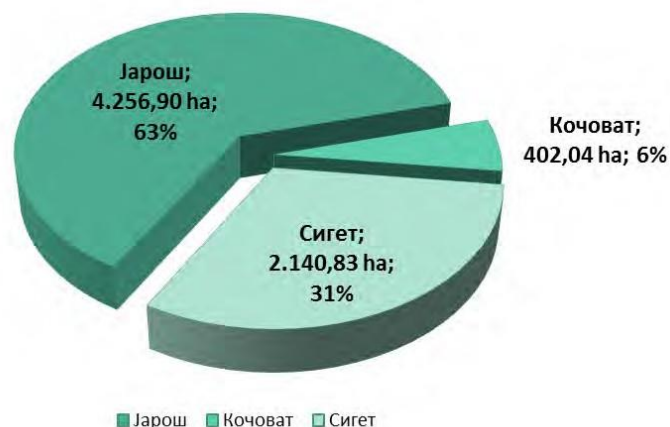
Режим заштите II степена, укупне површине 2.389,98 ха, односно 35% површине Резервата обухвата најважнија и најочуванија гнездилишта и шепурилишта великих дропљи на локалитетима Јарош, Сигет и Кочоват, која су најочуванија травна станишта, са малим уделом ораница.

Режим заштите III степена, укупне површине 4.409,79 ха, односно 65% површине Резервата обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите II степена.

Слика 1. Границе Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“ са режимима заштите

Слика 2. Процентуални однос површина по локалитетима у оквиру Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“

Посебан проблем за темељну вредност Резервата - велику дропљу представља кошење ливада у време њеног гнежђења.

2. Део заштитне зоне подручја у поступку заштите:

Заштитна зона подручја Парка природе „Слатине у долини Златице“, које се налази у поступку заштите, једним делом улази у обухват Просторног плана и преклапа се са делом подручја посебне намене - Резерватом (режим III степена заштите), на којем се спроводе мере заштите дефинисане за Резерват.

Министарство заштите животне средине је покренуло 2017. године поступак заштите природног подручја II (друге) категорије, као Парк природе „Слатине у долини Златице“, који је још увек у току.

3. Еколошки значајна подручја еколошке мреже Републике Србије:

Пашњаци велике дропље - еколошки значајно подручје бр. 2 које обухвата заштићено подручје СРП „Пашњаци велике дропље“; Емералд подручје Пашњаци велике дропље; ИРА подручја Северни Банат, Слатинско подручје Чока-Остојићево и Пашњаци велике дропље и ИВА подручје Пашњаци велике дропље;

4. Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности:

4.1. ИВА регион: Пашњаци велике дропље

4.2. ИРА региони: Слатинско подручје Чока-Остојићево-Јазово, Банатски Моноштор, Пашњаци велике дропље

4.3. Emerald регион: Пашњаци велике дропље

5. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја:

- ознака: КИК03а,б, назив: „Зимско станиште и хранилиште велике дропље“;
- ознака: КИК04, назив: „Пашњаци код Иђоша“;
- ознака: КИК12, назив: „Пиштин салаш код Мокрина“;
- ознака: НКН01, назив: „Рибњак Нови Кнежевац“;
- ознака: НКН02а,б, назив: „Слатине уз пут Н. Кнежевац – Б. Аранђелово“;
- ознака: НКН03, назив: „Јараш - слатине“;
- ознака: НКН04, назив: „Пашњак Бокал“.

Станишта су регистрована у бази података Завода у складу са критеријумима *Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива* број 110-00-18/2009-03 од 20.1.2010. („Службени гласник РС“, број 5/10).

6. Део еколошког коридора од међународног значаја:

6.1. Златица и њен обалски појас - деоница еколошког коридора од међународног значаја утврђеног Уредбом о еколошкој мрежи Републике Србије („Службени гласник РС“, број 102/10);

6.2. Делови локалних еколошких коридора.

5.1.1.2. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште има највећи удео на простору обухвата Просторног плана. Удео појединих категорија по начину коришћења земљишта је нетипичан, односно високо је учешће ливада и пашњака у односу на ораничне површине. Ово је највећи простор очуваних травних равничарских станишта у Србији. Ливаде и пашњаци заузимају 61% површине Резервата, док њиве заузимају 34% површине Резервата.

Травни покривач је природни ресурс Јароша, Кочовата и Сигета, а његово коришћење неопходно је ускладити са потребама заштите природе. Уколико су усклађени и контролисани, испаша и кошење су добар метод одржавања травног покривача и спречавања обрастања у високу траву или грмље.

Заштита великих дропљи као неопходан предуслов предвиђа очување пашњака уз њихово усклађено и одрживо коришћење. Пашњаци дугорочно обезбеђују и материјалну основу за екстензивно сточарство и производњу здраве хране. Одрживо пашарење аутохтоним расама оваца и говеда представља најпожељнији вид одрживог развоја овог простора. На тај начин спречава се сукцесија и нестанак травне вегетације.

У оквиру Резервата, већина њива се налази у режиму заштите трећег степена.

На предметном простору земљиште за обраду и гајење култура представља значајан ресурс, иако је заслањено и често плављено. Његово коришћење је често у колизији са потребама очувања велике дропље и осталих природних вредности. Може се користити само на површинама које су затечене преоране, обавезно уз укључивање агроеколошких мера којима се обрада земљишта подређује потребама заштите велике дропље. Коришћење обрадивог земљишта требало би у будућности смањивати како би се унапредила станишта велике дропље.

Водно земљиште

Водно земљиште у обухвату Просторног плана чине све површинске воде, природна језера, баре, и канали из система за одводњавање „Нови Кнежевац“, „Врбички“, „Граничар“, „Златички“, „Фекетер“, „Бегејски“, и „Сајански“.

Водном земљишту се мора посветити посебна пажња интегралним решавањем проблема коришћења и заштите вода, уређења водних режима и одбране од поплава, јер је ово земљиште елемент простора од изузетне важности.

Шуме и шумско земљиште

Шуме имају важан утицај на просторни развој посматраног подручја (1,93 %) јер степен шумовитости представља показатељ присутности и стабилности екосистема.

Комплекси шума и шумског земљишта на простору обухвата Просторног плана налазе се највећим делом у КО Нови Кнежевац, а знатно мањи део у КО Мокрин, углавном на стаништима заштићених и строго заштићених дивљих врста, а чине их мешовите састојине високих листопадних врста, топола, врба, храст и жестика. Веома мали проценат шума се налази на осталом земљишту у оквиру подручја посебне намене.

Стање шума на простору обухвата Просторног плана је неповољно. Непланско (нелегално) коришћење и изостанак планске обнове и неге шума погодује ширењу инвазивних врста. Како се инвазивне врсте обнављају генеративним путем, постепено адаптирајући на станишне услове, то може довести то девастације природних састојина шума.

Минералне сировине

У обухвату Просторног плана, у подручју посебне намене, налазе се оверене резерве подземних и термоминералних вода на лежишту изворишта „Бања Кањижа“, које је у експлоатацији и лежишта нафте и природног гаса на нафтно гасном пољу „Мокрин“, које је у експлоатацији, са бушотинама, бушотинским цевоводима и другим објектима за експлоатацију нафте и природног гаса.

Поред експлоатације минералних сировина, на подручју обухвата Просторног плана се налазе и истражни простори за истраживање подземних и термоминералних вода, нафте и природног гаса.

Хидрогеотермални потенцијали на посматраном подручју испитани су на бушотинама Кж-1/х, Кж-2/х и Кж-2/х.

Подручје обухвата Просторног плана се у потпуности налази у одобреном истражном простору Северни Банат бр. 5071 за истраживање нафте и природног гаса, од стране НИС а.д. Нови Сад.

5.1.2. Карактер предела

Основни тип карактера предела посматраног подручја сагледава се кроз структуру која је одређена целинама травнатих, равничарских и отворених простора алувијалне равни реке Златице, које значајно доприносе стварању препознатљивог обрасца предеоних елемената, типичних за Панонску низију. Амбијенталне целине мозаично распоређених различитих ливадских биљних заједница, условљених варирањем микрорељефа представљају основне предеоне елементе. Формирању основног типа карактера предела доприносе и специфичне геоморфолошке формације „џомби“, спорадично присутне оранице, салаши и стада, као и компактне структуре насеља у окружењу.

Од елемената који значајно утичу на предеони образац подручја, истичу се многобројне долине које представљају остатке старих токова Златице или неке друге веће реке, а морфолошки облици који се јављају су меандри, мртваје, обалске гредице и обалски брежуљци.

Због доминације обрадивих површина у окружењу и оскудне шумске вегетације, наведени елементи који чине основни тип карактера предела приказује висок степен осетљивости на промене.

5.1.3. Непокретна културна добра

Према подацима и условима добијеним од Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица и Покрајинског завода за заштиту споменика културе, Петроварадин, на простору у оквиру границе обухвата Просторног плана и у оквиру границе подручја посебне намене налазе се бројни археолошки локалитети из различитих периода.

Област северног Баната је последњих година археолошки детаљно рекогносцирана у оквиру пројекта „Археолошка топографија Баната“, те се може констатовати да се у оквиру границе обухвата Просторног плана и у оквиру границе подручја посебне намене налазе бројни археолошки локалитети.

Подаци о археолошким локалитетима за општину Нови Кнежевац (делове катастарских општина Српски Крстур, Банатско Аранђелово и Нови Кнежевац) и општину Чока (делове катастарских општина Врбица, Јазово и Остојићево) достављени су од стране Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица, док су подаци о археолошким локалитетима за град Кикинду (делове катастарских општина Мокрин и Сајан) достављени од стране Покрајинског завода за заштиту споменика културе, Петроварадин.

Према подацима добијеним од Републичког завода за заштиту споменика културе, у обухвату Просторног плана се не налазе културна добра од изузетног значаја која су у надлежности Републичког завода за заштиту споменика културе, сходно прописима из надлежности заштите културних добара.

5.1.4. Становништво

У обухвату Просторног плана не налази се ни једно насељено место, међутим за анализу демографског развоја подручја је приказано становништво оних насеља која гравитирају Резервату. Анализа је извршена на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1991- 2011. године.

Број становника севернобанатске области је у опадању у периоду 1991-2011. године, што важи и за општине Нови Кнежевац, Чоку и град Кикинда. Депопулација је посебно изражена у сеоским насељима. Највеће насеље у окружењу Резервата је Мокрин, са 5270 становника. Према Попису становништва из 2011. године, у 13 насеља ширег подручја, живело је 20440 становника у 7808 домаћинства.

5.1.5. Привреда

Од привредних активности, на подручју обухвата Просторног плана, најзаступљеније су пољопривреда, аквакултура, шумарство, лов и туризам (као најмање развијена привредна грана). Повољни природни и створени потенцијали омогућавају развој различитих видова пољопривредне производње (у највећој мери сточарство и ратарство), док су за повећање површина под рибњацима највише заслужна слатинска земљишта. Пољопривредна производња доминира у већини насеља у окружењу специјалног резервата природе (насеља Сајан, Српски Крстур, Јазово, Банатско Аранђелово и Врбица).

Највеће насеље у окружењу резервата је Мокрин, са 5244 становника, које је окарактерисано као локални центар, односно развојни нуклеус у општини Кикинда, са развијеном јавно-социјалном инфраструктуром и делатностима из сектора услуга у којима су лоцирани нови индустријски погони, прилагођени савременим технологијама, еколошким стандардима и аутохтоним сировинама. Западно од насеља Мокрин, у обухвату Просторног плана, Просторним планом Града Кикинда планирана је радна зона, која може представљати деградациони пункт окружења Резервата. Радна зона је планирана на станишту заштићених и строго заштићених врста од националног значаја.

Пољопривреда

Основна делатност на овим просторима је пољопривреда, пре свега сточарство и ратарство.

Најбољи пашњаци су на Јарошу и Сигету, док се Кочоват у те сврхе последњих година не користи. Чобани из Мокрина, Јазова и Сајана напасају своја стада на Јарошу. На Сигету се напасају стада из Банатског Аранђелова. Најзаступљеније су краве и овце, али има и свиња. Већина стада се на пашњацима појављују у рано пролеће и остају до зиме. Неки чобани су са стадима на пашњацима целе године, чак и по снегу. Традиционална сорта оваца на Јарошу је „цигаја“. Велики део ових површина користи се и као сенокос.

Обрада земље је зависна од нивоа вода, а у већини сезона је могућа само на вишим деловима који нису поплавлени. Најзаступљеније културе су жита, кукуруз, сунцокрет, шећерна репа, соја, луцерка и уљана репица.

Изградња рибњака, којих већ има у атару Новог Кнежевца и Сајана, представља један од угрожавајућих фактора Резервата јер се променом намене површина мења ниво подземних вода, дугорочно уништавају степска и слатинска станишта и смањује животни простор врста везаних за њих, те нарушавају укупни еколошки односи карактеристични за ово подручје.

Туризам

Резерват је поверен на старање Ловачком удружењу „Перјаница“ из Мокрина. Управо је Мокрин највеће и социо-културно најбогатије насеље у окружењу Резервата, чији се становници поносе присуством велике дропље у свом атару. Туристичку атракцију овог насеља чине и многобројне манифестације које се одржавају током целе године.

Туризам на простору природног добра скоро да и не постоји, чак ни екотуризам, па се не може говорити о његовом негативном утицају. Ипак, у будућем туристичком развоју региона, ову делатност на заштићеном природном добру треба планирати уз неопходна ограничења (временска, броја посетилаца, начина кретања посетилаца и сл.). На овом подручју налазе се ловишта ловачких друштава и удружења из Мокрина, Јазова, Сајана, Врбице и Банатског Аранђелова, те се може констатовати да је ловни туризам развијен.

У Резервату, у оквиру просторне подцелине 1 Резервата – режима II степена заштите, на кат. парцели број 15616 КО Мокрин, изграђена је осматрачница Манцулова чека која се користи за потребе презентације Резервата.

Табела 1. Координате положаја осматрачнице у просторној подцелини 1 Резервата – режиму II степена заштите

Осматрачница	Координате			
	μ	λ	Υ	Χ
Осматрачница Манцулова чека	45.9182010	20.3279180	7448294.76	5086196.70

У Резервату, у оквиру просторне подцелине 2 Резервата – режима III степена заштите, на кат. парцели број 15699 КО Мокрин, 2011. године изграђен је центар за посетиоце Еко салаш „Јарош“ са осматрачницом, са циљем да омогући информисање посетилаца о природним и културним вредностима подручја, за организовање васпитно-образовних и научно-истраживачких програма, еколошких кампова, часова у природи и сл. У оквиру објекта налазе се просторије за боравак чувара и истраживача, наткривен део за пријем гостију и за одржавање часова у природи (учионица на отвореном), као и осматрачница са које се пружа поглед у правцу најатрактивнијег дела Резервата.

Такође, у Резервату, у оквиру просторне подцелине 2 Резервата – режима III степена заштите, изграђена је и осматрачница Плава чека, на кат. парцели број 22441 КО Мокрин, која се користи за потребе мониторинга и презентације Резервата, као и осматрачница Јазовачка чека, на кат. парцели број 2236 КО Јазово, која се користи за потребе презентације Резервата.

Табела 2. Координате положаја осматрачница и центра за посетиоце у просторној подцелини 2 Резервата – режиму III степена заштите

Осматрачнице и центар за посетиоце	Координате			
	μ	λ	Υ	Χ
Осматрачница Јазовачка чека	45.9053280	20.2627210	7443224.29	5084810.54
Осматрачница Плава чека	45.8877160	20.3253130	7448064.15	5082810.36
Центар за посетиоце Еко салаш „Јарош“	45.9201020	20.3016940	7446262.43	5086425.38

Поред Ловачког дома у Мокрину, који има две уређене собе за пријем туриста, од недавно за боравак туриста постоји и Mokrin House.

Кућа у Мокрину (Mokrin House) нуди простор за рад, али и смештај и намењена је свима који желе да буду креативни и продуктивни у другачијем амбијенту. Представља концепт руралног coworkinga, који је све распрострањенији у свету, са идејом да се посао понесе са собом и опуштено ради у мирном, лепом и стимулативном сеоском амбијенту.

Типичне насеобине у границама самог Резервата су чобанске колибе, које се називају „салаши“ и у прилично су лошем стању. Често су направљени на импровизован начин и нису инфраструктурно опремљени, а уз њих понегде има и торова за стоку. Многи „салаши“ су напуштени и оронули, док неки од њих служе само као повремено боравиште.

Шумарство и лов

Шумарство као производна делатност саставни је део националне производње и заједно са другим привредним областима чини систем привреде као њен неодвојиви део. Основни задатак шумарства је да омогући задовољење потребе друштва за производима од дрвета, као и другим производима чија је производња везана за шуме (остали ресурси).

Поред аутохтоних асоцијација, које су у овим условима природна творевина (бадемаста врба, бела врба), у овој газдинској јединици су најзаступљеније асоцијације антропогеног порекла - вештачки засади топола и врба.

План обухвата површине чији је корисник ЈП „Војводинашуме“ ШГ „Банат“ Панчево. План обухвата делове газдинске јединице „Горње Потисје“, за коју важи десетогодишњи плански документ (Основа газдовања шумама за ГЈ „Горње Потисје“ за период од 2013 до 2022. године).

Према ГИС порталу и добијеним подацима од стране ЈП „Војводинашуме“, на простору обухвата Просторног плана не постоје ловишта као ни објекти за одржавање и коришћење шума и пратећа техничка инфраструктура (шумске саобраћајнице и други објекти који служе за газдовање шумама).

5.1.6. Инфраструктура

5.1.6.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана егзистирају капацитети следећих видова саобраћаја: путни – друмски и железнички. Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у обухвату Просторног плана и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се железнички користи само повремено, при превозу путника и масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима.

Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путног - друмског саобраћаја су:

- државни пут IIа реда бр. 103/P-112, државна граница са Мађарском (гранични прелаз Ђала) - Нови Кнежевац;
- државни пут IIа реда бр. 104/P-111, P-112, P-123, Нови Кнежевац - Банатско Аранђелово - Мокрин - Кикинда - Војвода Степа - Српски Итебеј - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Међа);
- државни пут IIа реда бр. 105/P-112, државна граница са Мађарском (гранични прелаз Бајмок) - Бајмок - Бачка Топола - Сента - Чока - Мокрин - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Врбица).

ДП IIа реда бр. 103, бр. 104 и бр. 105 су саобраћајни капацитети који омогућавају субрегионално и регионално повезивање, основни су апсорбери свих саобраћајних збивања у обухваћеним општинама. Такође су и путеви који омогућују изворно-циљна кретања и омогућују квалитетно међунасељско повезивање у обухвату Просторног плана.

Основни путни правац који омогућује даљинска и транзитна кретања, као и везе са центрима међународног (Нови Сад) и националног ранга (Суботица), је ДП Iб реда бр. 13 (ван обухвата Просторног плана) са одговарајућим везама са ДП II реда бр. 103, бр. 104 и бр. 105.

Систем општинских путева у обухвату Просторног плана (општине Нови Кнежевац, Чока и град Кикинда) су различитог степена изграђености и омогућују доступност овом простору из свих правца, са везама на државну путну мрежу високог ранга (ДП I и II реда).

У оквиру катастарских општина у обухвату Просторног плана налазе се и некатегорисани путеви (приступни и атарски путеви) који су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај, због својих одређених недостатака (фиксирани линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго) изгубио је позиције које је некад имао.

У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година прошлог века), знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. Железничка пруга у обухвату Просторног плана је ван експлоатације: Кикинда – Банатско Аранђелово – државна граница - ЖПВЕ бр. 7.

Железнички саобраћај нема готово никакав удео у туристичким кретањима на подручју обухваћеном Просторним планом. Уз бољу организацију и модернизацију капацитета (пруге, постројења и превозна средства), посебно на регионалним и магистралним правцима, због веће удобности у односу на аутобуски превоз, могао би имати значајно учешће у туристичким кретањима, првенствено код путовања већег броја путника.

Водни саобраћај на простору обухваћеном Просторним планом није заступљен.

5.1.6.2. Водна комунална инфраструктура

Под унутрашњим водама на подручју посебне намене, подразумевају се површинске воде настале од падавина и подземне воде. Ради одржавања оптималног режима на подручју, врши се одводњавање (евакуација) сувишних вода са изграђеним системима за одводњавање који се састоје од различитих хидротехничких објеката.

Одводњавање површинских вода обавља се каналском мрежом, која се састоји од детаљне каналске мреже и великих дренажних канала. Свако сливно подручје има своју црпну станицу.

У обухвату Просторног плана се не налазе насеља.

5.1.6.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

У делу обухвата Просторног плана, у подручју посебне намене и у непосредној близини обухвата Просторног плана постоји изграђена електроенергетска надземна мрежа дистрибутивног система електричне енергије. Постојећа електроенергетска мрежа се углавном налази у непосредној близини грађевинских подручја насеља.

Термоенергетска инфраструктура

У подручју обухвата Просторног плана, у посебној намени, налази се транспортни гасовод (притиска већег од 16 bar) МГ-03 Сента-Мокрин пречника DN600, у власништву ЈП „Србијагас“-а.

У обухвату Просторног плана, у делу подручја посебне намене, налази се експлоатационо поље нафте и гаса Мокрин на којем се налазе лежишта са овереним билансним резервама нафте и природног гаса (лежишта Pz+Sm-1, Pz+Sm-2, Pt1-1a, Pt1-3a, Pt1-4a, Pt1-4c, Pt1-4d, Pt1-4e, Pt1-5a, Pt1-5c, Pt1-5d, Pt1-6a, Pt1-6b, Pt1-6c, Pt1-6d, Pt1-7a, Pt1-7b и Pt1-7c, експлоатационо поље нафте и гаса „Мокрин шкриљци“, „Мокрин I“ и „Мокрин II“ са бушотинама, бушотинским цевоводима и другим објектима за експлоатацију нафте и природног гаса и експлоатационо поље термоминералних вода на лежишту изворишта „Бања Кањижа“ (бушотине Кж-1/х, Кж-2/х и Кж-2/х се налазе у Кањижи).

Обновљиви извори енергије

У претходном периоду, на регионалном и локалном нивоу нису развијене посебне мере које се односе на ОИЕ и њихово коришћење.

На простору обухвата Просторног плана за сада не постоји организовано коришћење обновљивих извора енергије, изузев на експлоатационом пољу термоминералних вода на лежишту изворишта „Бања Кањижа“ које се једним делом налази у обухвату Просторног плана, у делу подручја посебне намене .

5.1.6.4. Електронска комуникациона инфраструктура

У делу обухвата Просторног плана, у подручју посебне намене, постоји изграђена електронска комуникациона подземна мрежа. Постојећа електронска комуникациона мрежа се налази у коридорима саобраћајница.

5.1.6.5. Енергетска ефикасност

Карактеристика енергетског система на предметном подручју, у функцији ефикасног коришћења енергије и енергената, је на ниском нивоу, а заступљена је и нерационална потрошња енергената.

5.1.7. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

Подручје обухваћено Просторним планом може бити угрожено од: земљотреса, пожара, поплава, метеоролошких појава: атмосферско пражњење и атмосферске падавине (киша, град, суша), ветар.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни повратни период од 475 година, на подручју обухвата Плана могућ је *земљотрес* јачине VII, VII-VIII и VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98).

У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се за VII степен манифестовати „силан земљотрес“, а за VIII степен „штетан земљотрес“.

Настајање *пожара*, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, али и на пољопривредном земљишту због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима, који је најчешће проузрокован људском непажњом.

Појава *града* је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије. Посматрани простор не спада у подручја са изразитом појавом града, већ је подложен само повременим продорима олујних и градоносних облака. Према условима РХМЗС у оквиру обухвата Просторног плана изграђено је 4 лансирне (противградне) станице у сврху заштите од града.

Преовлађујући *ветар* на овом простору дува из југоисточног правца (кошава), те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима. Појава олујних ветрова може изазвати обарање стабала и пуцање грана, што може да угрози саобраћај на путевима, живот и здравље људи и да изазове веће материјалне штете на објектима, електродистрибутивној и телекомуникационој мрежи.

На основу доступних података Министарства заштите животне средине односно Одсека за заштиту од великог хемијског удеса, утврђено је да се на обухвату Просторног плана не налазе севесо постројења/ комплекси.

6. НАМЕНА ПРОСТОРА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

У предметном Просторном плану, подручје посебне намене чини Резерват и његово окружење, еколошки непосредно повезано са Резерватом. Резерват, као највећа и најочуванија низијска целина травних станишта у Србији, изузетно значајно доприноси очувању биолошке, геолошке и предеоне разноврсности и због тога је проглашен заштићеним подручјем од изузетног значаја I категорије.

Просторним планом, поред границе обухвата Просторног плана, дефинисана је граница подручја посебне намене. Такође, овим Просторним планом дефинисане су и границе просторних целина и подцелина подручја посебне намене.

У оквиру подручја посебне намене дефинисане су две просторне целине значајне за очување биодиверзитета:

- просторна целина заштићеног подручја – Резерват и
- просторна целина од утицаја на заштићено природно добро.

У оквиру просторне целине заштићеног подручја – Резервата дефинисане су просторне подцелине:

- просторна подцелина 1 коју чини режим II степена заштите и
- просторна подцелина 2 коју чини режим III степена заштите

Табела 3. Намена простора и биланс површина у обухвату Просторног плана

Р. бр.	ПОДРУЧЈЕ ОБУХВАЋЕНО ПРОСТОРНИМ ПЛАНОМ	Површина	
		ha	%
1.	Подручје посебне намене	16692,00	83,38
1.1.	Локација 1	9590,67	47,91
1.2.	Локација 2	4333,44	21,64
1.3.	Локација 3	2365,85	11,82
1.4.	Локација 4	402,04	2,01
2.	Простор изван подручја посебне намене	3327,00	16,62
УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		20019,00	100

Табела 4. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене

Р. бр.	ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ И ПОДЦЕЛИНЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	Површина	
		ha	%
1.	Просторна целина заштићеног подручја - Резервата	6799,77	40,74
1.1.	Просторна подцелина 1 - режим II степена заштите	2389,98	14,32
1.2.	Просторна подцелина 2 - режим III степена заштите	4409,79	26,42
2.	Просторна целина од утицаја на заштићено природно добро (станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, делови еколошких коридора са заштитним зонама и остало земљиште у оквиру подручја посебне намене)	9892,23	59,26
УКУПНА ПОВРШИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ		16692,00	100

7. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Карактеристике животне средине, генерално гледано на подручјима заштићених природних добара, представљају осетљиву тему, имајући у виду фрагилне односе међусобно условљених природних фактора и створених карактеристика.

Квалитет животне средине предметног подручја је деградиран под утицајем низа антропогених активности, што је изазвало и негативан утицај на биодиверзитет, односно угрожене су и измењене природне вредности заштићеног природног добра.

Најизраженији и најчесталији узрок уништавања примарних степских станишта на овом простору је преоравање. Орице су формиране унутар природних травних станишта у великој мери, па је дошло до фрагментације станишта и преостало је мало компактних простора под природном вегетацијом.

Велики број трактора у околним селима, лак приступ летњим путевима, нерешени власнички односи и недовољно развијена еколошка свест чине преоравање највећом потенцијалном опасношћу за велике дропље и њихова станишта.

Посебан проблем по темељну вредност резервата - велику дропљу представља кошење ливада у време њеног гнежђења јер је за њен опстанак важно постојање заједница два типа травних екосистема.

Међутим, основни угрожавајући фактор за вегетацију на слатинама овог дела Баната је недостатак воде. Некадашње богатство у површинским водама и висок ниво подземних вода били су од пресудног значаја за настанак и очување непоновљивог мозаик-комплекса специфичне вегетације. Вишегодишњи негативни утицај човека на биланс вода (промена водног режима) оставио је неизбрисиви траг на ово подручје.

На простору Резервата, или у зони утицаја, налазе се прокопани канали који су изменили природни режим вода. Кроз јужни део Јароша простира се канал ширине око три метра. Јужно од Јароша, ван предвиђених граница Резервата, протиче Кикиндски канал. Природни режим плављења Златице измењен је изградњом насипа. Неколицина мањих канала одводи воду са Сигета у Велики канал који протиче југозападно. Мањих канала има и на североисточном делу. Кочоват је са свих странама оивичен мањим каналима.

Изграђени водопривредни објекти изменили су природан режим подземних и површинских вода на овом подручју, односно услове станишта живог света. Свака даља изградња насипа и прокопавање канала може додатно нарушити основне природне вредности простора.

Променом намене површина (изградња рибњака, инфраструктуре и других објеката) мења се ниво подземних вода, дугорочно уништавају степска и слатинска станишта и смањује се животни простор врста везаних за њих, што нарушава укупне еколошке односе, карактеристичне за ово подручје.

При новим хидромелиорационим захватима, неопходно би било проучити утицај истих на хидролошке прилике подручја, респектујући вишегодишњи сушни период, као и све већу потребу за водом.

Уношење алохтоних врста биљака (формирање ремиза) и животиња (фазанска дивљач) је изазвало нежељене, често и непредвиђене последице на аутохтони живи свет.

Негативан утицај на простор природног добра има и неконтролисана употреба пестицида и агрохемијских мера у пољопривредној производњи јер се у непосредној близини Резервата одвија интензивна пољопривредна делатност.

Када је у питању пољопривреда, као угрожавајући фактор се појављује и гајење неадекватних култура, које заједно са применом вештачких ђубрива остављају траг у педолошкој подлози и за последицу има висок ниво подземних вода, који је посебно изражен у овом делу банатског Потисја.

Источно од Јароша налази се мокринска дивља депонија која представља деградациони пункт, са које смеће ветар носи и на Резерват.

Унутар Резервата су вршена истраживања нафте и земног гаса методом која подразумева експлозије у тлу (тзв. „напуцавање“), којом су узнемираване многе животињске врсте, а посебно велике дропље у време гнежђења. У околини Мокрина постоје нафтне бушотине које загађују околину и нарушавају пејсажне целине.

Оваква истраживања и сличне активности представљају конфликт у простору и потребно их је искључити са заштићеног подручја.

Скидање такозваних „ролни“ траве, које се користе за травњаке, фудбалске терене и слично, учестала је појава која нарушава структуру вегетације степских пашњака и уништава станишта ретких биљних и животињских врста.

На подручју природног добра није успостављено континуално праћење квалитета животне средине.

Антропогене активности су утицале и на друге негативне појаве:

- узнемиравање на гнездилишту (бројно присуство чобана са стоком, земљорадника, као и сезонско присуство ловаца и излетника);
- криволов (у савремено доба сведен на минимум, осим када птице оду јужно од Саве и Дунава током оштрих зима) и пољске пожаре у репродуктивно доба.

8. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)

Просторним планом нису предвиђена варијантна решења. Усвојена решења су интерпретирана у Просторном плану и предметним елаборатом, односно Извештајем о стратешкој процени утврђено је да су у складу са основним принципима одрживог развоја у погледу свих даљих активности у смислу просторног уређења подручја у обухвату Просторног плана.

Реализовањем Просторног плана (усвајањем планског документа), уређење и коришћење простора у обухвату Просторног плана ће се одвијати у смеру планске реализације садржаја и активности (планским уређењем), уз испуњавање претходних услова заштите природе и животне средине.

9. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Због специфичности простора у обухвату Просторног плана, непосредног и ширег окружења, као и постојећих садржаја и планираних намена, у поступку израде Просторног плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Такође, одржани су многобројни састанци и консултације са заинтересованим органима и организацијама.

Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења.

У току израде Просторног плана и Стратешке процене успостављена је сарадња са следећим надлежним институцијама:

Табела 5. Називи надлежних институција

Органи, посебне организације, имаоци јавних овлашћења и друге институције
1.ГРАД КИКИНДА, ГРАДСКА УПРАВА, Секретаријат за имовинско-правне и комуналне делатности
2.ГРАД КИКИНДА, ГРАДСКА УПРАВА, Секретаријат за заштиту животне средине, пољопривреду и рурални развој
3.ГРАД КИКИНДА, ГРАДСКА УПРАВА, Секретаријат за развој и управљање инвестицијама
4.ОПШТИНА ЧОКА, ОПШТИНСКА УПРАВА, Одељење за привреду, пољопривреду, развој, урбанизам, за грађевинске послове, за спровођење обједињене процедуре и стмбено комуналне делатности
5.ОПШТИНА НОВИ КНЕЖЕВАЦ, ОПШТИНСКА УПРАВА, Одељење за буџет , финансије и привредне делатности, Одсек за урбанизам, заштиту животне средине и комуналне послове
6.Ловачко удружење Перјаница Мокрин – Управљач СРП-а
7.МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру
8.МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, Сектор за ванредне ситуације
9.МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Кикинди
10.МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, ДИРЕКЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ Управа граничне полиције
11.МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Сектор за планирање и управљање у животној средини, Одсек за заштиту од великог хемијског удеса, Заштита од хемијског удеса
12.МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДПРИВРЕДЕ Управа за пољопривредно земљиште
13.ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
14.ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И САОБРАЋАЈ
15.ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА КУЛТУРУ, ЈАВНО ИНФОРМИСАЊЕ И ОДНОСЕ СА ВЕРСКИМ ЗАЈЕДНИЦАМА
16.ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ, ВОДОПРИВРЕДУ И ШУМАРСТВО
17.ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ, МЕЂУРЕГИОНАЛНУ САРАДЊУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ
18.ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПРИВРЕДУ И ТУРИЗАМ
19.ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА СПОРТ И ОМЛАДИНУ
20.ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ
21.РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
22.МЕЂУОПШТИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ
23.ЈВП ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ
24.ЈП „ВОЈВОДИНА ШУМЕ“
25.ЈП „ПУТЕВИ СРБИЈЕ“, Сектор за стратегију, пројектовање и развој
26.„ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ“ АД Сектор за инвестиције, развој и технологију
27.ДИРЕКТОРАТ ЗА ЦИВИЛНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО Сектор за ваздушну пловидбу
28.АД „ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ“
29.ОПЕРАТОР ДИСТРИБУТИВНОГ СИСТЕМА, „ЕПС ДИСТРИБУЦИЈА“ Д.О БЕОГРАД, Огранак „Електродистрибуција Суботица“
30.НИС АД. НОВИ САД, Гаспром Њефт

31.ЈП СРБИЈАГАС
32.ТЕЛЕНОР ДОО
33.“VIP mobile” ДОО
34.Телеком Србија , Дирекција за технику, Функција планирања и развоја, Сектор за планирање и развој транспортне телекомуникационе мреже
35.СББ СРПСКЕ КАБЛОВСКЕ МРЕЖЕ ДОО
36.ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ВОЈВОДИНЕ
37.ГРАД КИКИНДА , Канцеларија за туризам, Туристичка организација општине Кикинда
38.ОПШТИНА НОВИ КНЕЖЕВАЦ , Ресор туризам, омладина, образовање и спорт
39.АГЕНЦИЈА ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ АП ВОЈВОДИНЕ
40.РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ
41.РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
42.РДУ РТС , Дирекција РДУ РТС Сертификационо тело РТС, Развој и сертификација
43.ЈП ЕМИСИОНА ТЕХНИКА И ВЕЗЕ, СЕКТОР ТЕХНИКА
44.ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ
45.ОПЕРАТОР ДИСТРИБУТИВНОГ СИСТЕМА „ЕПС ДИСТРИБУЦИЈА“ Д.О БЕОГРАД , Огранак „Електродистрибуција Зрењанин“
46.ЈКП „7. ОКТОБАР“
47.ЈП „КИКИНДА“
48.ЈКП „ЧОКА“
49.ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ, КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ПУТЕВЕ ОПШТИНЕ ЧОКА
50.МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МОКРИН

Стратешка процена се доставља на мишљење заинтересованим органима и организацијама и обезбеђује се учешће јавности у његовом разматрању.

Након оцене Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину и Извештаја о учествовању заинтересованих органа и организација и јавности, који сачињава орган надлежан за припрему Просторног плана, орган надлежан за послове заштите животне средине може дати сагласност на Извештај о стратешкој процени.

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви Стратешке процене дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, услова надлежних органа и институција, као и проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану.

1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Општи циљеви Стратешке процене утицаја постављају оквир за дефинисање посебних циљева и избор индикатора, којима ће се оценити њихова оствареност, у контексту очувања животне средине, као и спровођење принципа одрживог развоја кроз планска решења.

Концепт одрживог развоја простора у обухвату Просторног плана огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу, вредновањем капацитета планираних садржаја у односу на потребе, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима, односно карактеристикама простора.

Приликом израде планова, већина општих циљева везана је за планска документа вишег реда и услове које они диктирају, док се посебни циљеви дефинишу за конкретни разматрани простор, а односе се на специфичност, намену површина и др.

Плански основ за израду овог Просторног плана представља Регионални просторни план АП Војводине.

Општи циљ Стратешке процене је одрживо користити простор и природне ресурсе на подручју Просторног плана, уз истовремену реализацију планских активности, у складу са постојећим капацитетом животне средине.

Наведени циљ обезбедиће се активним спровођењем управљачких активности у заштићеном подручју, као и очувањем предеоних карактеристика на подручју Просторног плана, контролом уређења и грађења одређених садржаја на подручју посебне намене и у контактної зони, спровођењем континуираног мониторинг система и рационалним коришћењем енергетских ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије.

Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију регионалних и локалних интереса у оквиру подручја посебне намене, у складу са условима заштите природе, који се заснивају на вредновању и процени могућих утицаја на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана.

На основу наведеног општег циља Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите.

Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:

- А. Заштита и унапређење биодиверзитета кроз спровођење мера заштите у заштићеном подручју и просторној целини од утицаја на заштићено природно добро.
- Б. Заштита и очување предеоних карактеристика подручја.
- В. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса.
- Г. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
- Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Посебни циљеви Стратешке процене усклађени су са индикаторима стратешке процене дефинисаним Правилником о Националној листи индикатора животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11).

2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора стратешке процене утицаја на животну средину. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

Приликом дефинисања индикатора обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослонили на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11) и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер Плана и планираних активности.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији Просторног плана релевантни су индикатори приказани у наредној табели.

Табела 6. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	ИНДИКАТОРИ
Заштита и унапређење биодиверзитета кроз спровођење мера заштите у заштићеном подручју и просторној целини од утицаја на заштићено природно добро	1. % заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину 2. Површине под изабраним значајним екосистемима (km ² или ha) одабраних врста екосистема 3. Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%)
Заштита и очување предеоних карактеристика подручја	4. Површине под природним пределима
Одрживо коришћење и заштита природних ресурса	5. Промена намене земљишта (%) 6. ha (%) санираних и рекултивисаних подручја 7. Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта 8. Употреба минералних ђубрива (kg/ha) 9. Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km ² пољопривредног земљишта 10. Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%)
Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја	11. Интензитет туризма
Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација	20. Мониторинг 21. Регистар удеса ⁵

Индикатори дефинисани у претходној табели дефинисани су са циљем праћења реализације планских решења, у планском периоду, уколико се за то укаже потреба. За посебан циљ стратешке процене - *Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација* не дефинишу се други индикатори јер ова област прожима остале области.

3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину, као и многи међународни документи, упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене, односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања. Избор и дефинисање адекватних планских решења је много ефикасније уколико је процес вршења стратешке процене делимично или у потпуности интегрисан у планове и програме за које се израђује.

⁵ Регистар удеса у Републици Србији (Агенција за заштиту животне средине)

Табела 3. приказује принцип, којим су се стручњаци Завода за урбанизам Војводине руководили при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене.

Табела 7. Везе између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)	
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза – пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда материјала за рани јавни увид Просторног плана Израда Нацрта Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама и др. – формулисање Извештаја о стратешкој процени
Стручна контрола Нацрта Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација
Јавни увид у Нацрт Просторног плана	Узајамни утицај ове две фазе – у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештај о СПУ
Доношење Просторног плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештај о СПУ	Оцена и сагласност на Извештај од стране надлежног органа
Спровођење Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

Циљеви Стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа, у потпуности усаглашени са циљевима Просторног плана (Табела 4).

Циљеви Просторног плана:

- заштита и одрживо и рационално коришћење природних добара и природних ресурса, у складу са потребама дугорочног социјалног и економског развоја;
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма;
- очување и унапређење квалитета и режима воде;
- повећање површина под шумама ,очување, заштита и унапређење постојећих шума, ради очувања и заштите популација дивљих врста;

- дефинисање начина коришћења простора у складу са режимима и условима заштите природе;
- валоризација, очување, заштита и презентација културних добара;
- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума;
- стварање услова за даљи развој енергетске инфраструктуре, заснованог на стратешким принципима одрживог развоја;
- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања негативних утицаја, мониторинга и контроле свих облика загађивања животне средине;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне секторске политике и стратегије развоја.

Циљеви Стратешке процене:

- А. Заштита и унапређење биодиверзитета кроз спровођење мера заштите у заштићеном подручју и просторној целини од утицаја на заштићено природно добро.
- Б. Заштита и очување предеоних карактеристика подручја.
- В. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса .
- Г. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
- Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Табела 8. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ

ЦИЉЕВИ ПЛАНА	А	Б	В	Г	Д
- заштита и одрживо и рационално коришћење природних добара и природних ресурса, у складу са потребама дугорочног социјалног и економског развоја	+	+	+	+	+
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма	+	+	+	+	+
- очување и унапређење квалитета и режима воде	+	+	+	+	+
- повећање површина под шумама ,очување, заштита и унапређење постојећих шума, ради очувања и заштите популација дивљих врста	+	+	+	+	+
- дефинисање начина коришћења простора у складу са режимима и условима заштите природе	+	+	+	+	+
- валоризација, очување, заштита и презентација културних добара;	+	0	+	+	0
- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума	0	0	0/+	+	+
- стварање услова за даљи развој енергетске инфраструктуре, заснованог на стратешким принципима одрживог развоја	0	0	0	0/+	+
- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања негативних утицаја, мониторинга и контроле свих облика загађивања животне средине	+	+	+	+	+
- интеграција заштите животне средине у све појединачне секторске политике и стратегије развоја	+	+	+	+	+

+ - позитивно
0 - неутрално
- - негативно

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих.

Да би се постављени циљеви остварили, потребно је сагледати активности и планска решења предвиђена Просторним планом, као и мере за смањење потенцијално негативних утицаја планска решења на животну средину.

Стратешка процена бави се општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Просторном плану, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити животне средине и подизању квалитета живота на посматраном простору.

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У Стратешкој процени анализирана су сва планска решења и извршено је идентификовање оних која у одређеној мери могу угрозити квалитет елемената животне средине у фази реализације Просторног плана.

У том контексту, у Извештају о стратешкој процени се анализирају могући утицаји планираних активности на чиниоце животне средине и дефинишу планске мере заштите које ће потенцијална загађења довести на ниво прихватљивости, односно у границе дефинисане законском регулативом.

Процена могућих утицаја Просторног плана на животну средину, према Закону, садржи следеће елементе:

- 1) приказ процењених утицаја варијантних решења Просторног плана повољних са становишта заштите животне средине, са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно унапређење позитивних утицаја на животну средину;
- 2) поређење варијантних решења Просторног плана и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
- 3) приказ процењених утицаја Просторног плана на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- 4) начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вредностима;
- 5) начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

Процена утицаја варијантних решења

Као што је већ речено, Закон не прописује шта су то варијантна решења Просторног плана која подлежу стратешкој процени утицаја, тако да се у у пракси разматрају две варијанте:

Варијанта 1 - уколико не дође до спровођења планских решења и

Варијанта 2 - уколико се реализују планска решења.

Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте које би имао предметни Просторни план ако се реализује или у случају да се не реализује, Стратешка процена ће се бавити разрадом варијанте да се Просторни план не реализује и варијанте реализације Просторног плана и предвиђених решења у свим дефинисаним областима, које су релевантне са аспекта заштите животне средине.

Табела 9. Процена утицаја варијантних решења Просторног плана по областима у односу на циљеве стратешке процене

Циљеви стратешке процене

- А. Заштита и унапређење биодиверзитета кроз спровођење мера заштите у заштићеном подручју и просторној целини од утицаја на заштићено природно добро.
 Б. Заштита и очување предеоних карактеристика подручја.
 В. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса.
 Г. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
 Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

ОБЛАСТИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	Сценарио развоја	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ				
		А	Б	В	Г	Д
Заштита природних добара	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Заштита предела	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Становништво и привредне активности	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Унапређење водопривредне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0	0	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	+	+	+
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0/-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	+	+
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Изградња електронске комуникационе Инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0/-	0/-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	+	0
Заштита културног наслеђа	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0/+
Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+

(+) - укупно позитиван утицај, (-) - укупно негативан утицај, (0) - неутралан утицај

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти Просторног плана, може се констатовати следеће:

1. У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине и неадекватно и неодрживо коришћење Резервата и других природних добара, што би довело до даљег угрожавања природних вредности и ресурса, фрагментације станишта и губитка аутентичног предеоног идентитета.
2. У варијанти да се Просторни план имплементира, могу се очекивати бројни позитивни ефекти у свакој области, посебно у области заштите природних вредности и природних ресурса, одрживог развоја пољопривреде и туризма, приликом избора будућих корисника простора, поштујући већ веома ограничене капацитете животне средине Планског подручја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Просторног плана много повољнија у односу на варијанту да се Просторни план не донесе.

Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења

У претходним табелама извршена је квалитативна експертска процена позитивних и негативних утицаја појединих планских решења по областима Просторног плана на животну средину у поређењу са ефектима варијанте ако се Просторни план не реализује. У наставку стратешке процене утицаја извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења предложене варијанте Просторног плана на животну средину и елементе одрживог развоја. Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти планских решења, према величини промена, оцењују се бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене, како је приказано у табели 6. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 10. Критеријуми за оцењивање величине утицаја планских решења

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Табела 11. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја планских решења

Размере утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу територије Просторног плана

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Просторног плана. Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели 10.

Табела 12. Скала за процену вероватноће утицаја планских решења

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извесан
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа утицаја може дакле бити од потпуно извесне (100%) до ситуације у којој је утицај готово невероватан. Ова чињеница је посебно важна, јер тако одређено планско решење које генерално има изразито јак нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно, па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

Циљеви стратешке процене

- А. Заштита и унапређење биодиверзитета кроз спровођење мера заштите у заштићеном подручју и просторној целини од утицаја на заштићено природно добро.
- Б. Заштита и очување предеоних карактеристика подручја.
- В. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса .
- Г. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
- Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Табела 13. Процена величине утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ				
	А	Б	В	Г	Д
Заштита природних добара	+3	+3	+3	+3	+3
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	+3	+2	+2	+2	+2
Заштита предела	+3	+3	+3	+1	+2
Становништво и привредне активности	+2	+2	+2	+2	+1
Заштита животне средине и здравља становништва	+3	+2	+2	+3	+2
Унапређење водопривредне Инфраструктуре	+3	+2	+2	+1	+1
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	0	+1	+1	+1	+2
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре	0	0	0	0	+1
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	+2	+2	+3	+1	+2
Изградња електронске комуникационе Инфраструктуре	0	0	0	+1	+1
Заштита културног наслеђа	+1	+2	+1	+2	+2
Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација	+2	+1	+2	+1	+2

Табела 14. Процена просторних размера планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ				
	А	Б	В	Г	Д
Заштита природних добара	Р	Л	л	Р	Л
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	Л	л	л	Л	Л
Заштита предела	Л	л	л	Л	Л
Становништво и привредне активности	Л	Л	Л	Л	Л
Заштита животне средине и здравља становништва	Л	Л	л	Л	Л
Унапређење водопривредне инфраструктуре	Л	л	л	Л	Л
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	Л	Л	л	Р	Л
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре	Л	Л	л	Л	Л
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	Л	Л	Л		Р
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре			Л	Л	
Заштита културног наслеђа	Л	Л	Л	Л	Л
Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	Л	Л	Р	Л	Р

Табела 15. Процена вероватноће утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ				
	А	Б	В	Г	Д
Заштита природних добара	И	М	И	М	М
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	М	М	И	М	М
Заштита предела	И	И	И	М	М
Становништво и привредне активности	М	М	М	М	М
Заштита животне средине и здравља становништва	И	М	М	И	М
Унапређење водопривредне инфраструктуре	М	М	М	М	М
Унапређење саобраћајне инфраструктуре				М	М
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре				В	М
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	М	М	М	М	М
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре				В	В
Заштита културног наслеђа		И	М	М	М
Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација	М	И	М	М	М

Кумулативни и синергијски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.), стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергијских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на подручју плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, али неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У наредној табели на основу вредновања дефинисаног у претходним табелама (9,10 и 11), у Табели 13. извршена је анализа кумулативних и синергијских утицаја планских решења.

Табела 16. Вредновање могућих кумулативних и синергијских утицаја области Просторног плана са временском димензијом

ПРИРОДА УТИЦАЈА	ТРАЈАЊЕ (ВРЕМЕНСКА ДИМЕНЗИЈА)
Кумулативан (К) Кумулативан Синергијски (КС) Синергијски (СИ) Појединачан-спорадичан (ПС)	Краткорочан (Кр) Средњорочан (Ср) Дугорочан (Др)

Табела 17. Идентификација могућих кумулативних и синергијских ефеката

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ									
	А		Б		В		Г		Д	
Заштита природних добара	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др
Заштита предела	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др
Становништво и привредне активности	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др
Заштита животне средине и здравља становништва	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др
Унапређење водопривредне инфраструктуре	КС	Др	КС	Др	ПС	Др	К	Ср	К	Др
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	КС	Др	КС	Др	К	Др	К	Др	К	Др
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	ПС	Др	ПС	Др	ПС	Др	ПС	Ср	К	Др
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	КС	Ср	КС	Ср	КС	Др	К	Др	КС	Др
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	ПС	/	ПС	/	ПС	/	ПС	/	ПС	/
Заштита културног наслеђа	ПС	Др	ПС	Др	КС	Др	ПС	Др	ПС	Др
Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација	КС	Др	КС	Др	КС	Др	ПС	Кр	КС	Др

2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

Опште мере заштите природних ресурса односе се на:

- успостављање биомониторинга, као и континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке), од стране овлашћених организација;
- идентификација привредних субјеката - оператера на простору обухвата Просторног плана који су у обавези да поднесу Захтев за издавање интегрисане дозволе у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и пратећим подзаконским актима - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду;
- идентификација севесо постројења на основу Закона о заштити животне средине, Закона о ванредним ситуацијама и пратећих подзаконских аката - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду;
- формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од плувијалне и еолске ерозије - одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

2.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Заштиту ваздуха обезбедити уважавањем Закона о заштити ваздуха и пратећих подзаконских аката, односно кроз примену следећих мера:

- успостављање мониторинга квалитета ваздуха на основу утврђене мреже мерних станица и/или мерних места у државној и локалној мрежи мерних станица;
- вршење континуалног и/или повремених мерења/узимања узорака на фиксним локацијама и повремених мерења на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга квалитета ваздуха;
- реконструкција постојеће путне мреже и успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења.

2.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДЕ

Планом је предвиђено уређење простора којим се интереси водoprивреде неће угрожавати, у смислу несметаног одржавања и функционисања целокупног водoprивредног система, којим се ни на који начин неће реметити могућности и услови одржавања и функција водних објеката, а којима ће бити обезбеђен слободан протицајни профила канала, стабилност његових косина и дна, као и слободан пролаз службеним возилима и механизацији у зони водних објеката. Планском документацијом предвиђена су одговарајућа решења којима ће бити спречено загађење подземних и површинских вода, као и промена постојећег режима воде.

Системи главних канала и каналске мреже нижег реда диспозиционо су непромењени и остају као основно решење за прихватање вишка воде од падавина са парцела, уз истовремено регулисање нивоа подземних вода на угроженим површинама.

Обавеза водoprивреде је да врши редовно одржавање канала, да врши измуљење корита и канала и депонује муљ у касетама на обали канала, да врши одржавање насипа механизацијом, коси траву, сече шибље, осигурава обалу, одржава инспекционе стазе и др.

Планско решење снабдевања водом у границама обухвата Просторног плана, тамо где нема услова за прикључење на јавни систем водоснабдевања, обезбедиће се из бунара бушених на парцелама корисника, а у складу са Законом о водама.

Санитација на простору обухваћеним Просторним планом обављаће се по принципима руралне санитације са одвођењем отпадних вода у индивидуалне или групне водонепропусне објекте и комбинацију са секундарним биолошким пречишћавањем.

Водонепропусне септичке јаме се могу периодично, према потребама, празнити аутоцистернама, ангажовањем надлежног комуналног предузећа.

Туристички локалитети и центри проблем одвођења отпадних вода ће решавати преко компактних мини уређаја за биолошко пречишћавање или ће се отпадне воде евакуисати у водонепропусне септичке јаме које ће се периодично празнити аутоцистернама, ангажовањем надлежне комуналне организације, а садржај одвозити на депонију. Након третмана, пречишћена вода ће се упуштати у реципијент преко одговарајућег испуста. Као алтернативно решење, оставља се могућност постављања водонепропусних септичких јама распоређених унутар комплекса, које ће се периодично, у складу са потребама, празнити аутоцистерном, ангажовањем надлежног комуналног предузећа.

Условно чисте атмосферске воде са кровова и надстрешница могу се испуштати на околни терен. Евентуално зауљене отпадне воде са приступног пута и паркинга упуштати у реципијент након одговарајућег третмана на сепаратору масти и уља.

Кишну канализацију конципирати за меродавне услове (временски пресек, урбанизованост простора, рачунска киша, итд.), а етапно реализовати тако да се изграђено рационално уклапа у будуће решење. Основни реципијент за ове локације су најближа каналска мрежа.

У режимима заштите где је дозвољена изградња, диспозицију отпадних вода у површинске воде вршити у складу са режимом прописаног степена заштите, т.ј. применити степен пречишћавања отпадних вода за осетљива подручја (терцијарни степен пречишћавања), којим ће се обезбедити одржавање одличног еколошког статуса реципијента у складу са параметрима прописаним Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12), а којим се неће нарушити својства због којих су проглашени заштићеним природним добром.

Приликом израде предметног Просторног плана обрађивач се придржавао следећих законских и подзаконских аката: Закон о водама, Закон о заштити животне средине, Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16), Уредба о класификацији вода („Службени гласник СРС“, број 5/68) и Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14).

2.3. ЗАШТИТА ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта од потенцијалне деградације ће се обезбедити следећим мерама:

- у заштићеном подручју неопходно је у пољопривредној производњи контролисати примену пестицида и агромера у режиму III степена заштите и окружењу заштићеног добра;

- адекватним одвођењем отпадних вода;
- формирањем заштитног зеленила дуж еколошких коридора и државних путева;
- санацијом и рекултивацијом неуређене депоније, које се налазе у непосредном окружењу заштићеног подручја;
- управљање отпадом спроводити плански, на основу Закона о управљању отпадом и подзаконских аката;
- адекватно одлагање сточних лешева у складу са Законом о ветеринарству;
- предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер;
- евентуално вршење истраживања минералних сировина уз примену свих мера заштите животне средине у складу са Законом о рударству и геолошким истраживањима и условима Покрајинског завода за заштиту природе.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта и обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

У случају акцидента, у коме је дошло до загађења земљишта, обавезно је хитно испитивање загађујућих, опасних и штетних материја у земљишту, стопирање активности којима се могу изазвати даља загађења земљишта и примена мере за заустављање загађења и отклањање штете или претеће опасности од штете у животној средини. У наведеном случају, загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта.

2.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе односе се на акустичко зонирање на својој територији, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

2.5. ОСТАЛЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Одрживо просторно планирање подразумева заштиту, уређење и унапређење животне средине, уз примену превентивних и санационих мера и активности, чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни антропогени утицаји на животну средину.

2.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара

2.5.1.1. Заштићено подручје - Резерват

На подручју Резервата није дозвољено обављати радове и активности за које се у складу са законом којим се уређује заштита природе утврди да могу оштетити популације и станишта биљних и животињских врста, нарушити природне процесе и еколошку целовитост подручја или значајно неповољно утицати на естетска и културно-историјска обележја подручја и животну средину.

На подручју Резервата непосредно се примењују одредбе Закона о заштити природе које се односе на одређивање количине воде у влажним и воденим екосистемима, очување покретних заштићених природних докумената и заштиту и очување дивљих врста, укључујући контролу и сузбијање инвазивних врста.

У оквиру просторне целине заштићеног подручја - Резервата издиференциране су две просторне подцелине: просторна подцелина 1 – режим II степена заштите и просторна подцелина 2 – режим III степена заштите.

Мере заштите простора Резервата су дефинисане у складу са режимима заштите.

1) У просторној подцелини 1 - режиму II степена заштите, осим забране радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и које нису дозвољене у режиму заштите III степена, забрањује се:

- 1) извођење пољопривредних радова на обрадивим површинама у периоду од 1. априла до 31. јула;
- 2) употреба пестицида и вештачког ђубрива;
- 3) ноћење стада и постављање чобанских склоништа.

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена радови и активности ограничавају се на:

- 1) пашарење и кошење усклађено са животним циклусом велике дропље;
- 2) пољопривредне радове и присуство пољопривредне механизације усклађено са животним циклусом велике дропље;
- 3) сејање пољопривредних култура, и то: уљане репице, житарица, луцерке и аниса;
- 4) лов у периоду од 1. априла до 31. јула, на строго контролисани трофејни одстрел срндаћа и контролу популација предатора велике дропље.

2) У просторној подцелини 2 - режиму III степена, осим забране радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе, забрањује се:

- 1) свака врста активности у кругу од 150 m од регистрованог гнезда велике дропље;
- 2) нарушавање и уништавање површина под травном вегетацијом, а посебно њихово преоравање и успостављање пољопривредне производње;
- 3) промена намене земљишта осим у циљу ревитализације;
- 4) уклањање травног покривача са површинским слојем земљишта;
- 5) уношење алохтоних врста биљака и животиња;
- 6) обављање радова који нарушавају хидролошке и морфолошке карактеристике подручја;
- 7) хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада и отпадних загађених вода;
- 8) загађивање буком и светлошћу;
- 9) отварање нафтних и других бушотина;
- 10) изградња објеката и инфраструктуре, осим за потребе управљања природним добром и одрживог пашарења;

- 11) асфалтирање и насипање путева тврдим материјалима;
- 12) прелет пољопривредних авиона преко заштићеног подручја;
- 13) заливање по систему „вештачке кише“;
- 14) хватање живих зечева;
- 15) кретање свиња на удаљености већој од 100 m од салаша;
- 16) све остале радње које могу угрозити велику дропљу и остале природне вредности Резервата.

На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, радови и активности ограничавају се на:

- 1) коришћење пестицида и вештачког ђубрива;
- 2) садњу и сечу дрвећа и грмља;
- 3) паљење отворене ватре за потребе управљања стаништем;
- 4) изградњу и адаптацију салашарских и чобанских објеката;
- 5) геолошка и друга истраживања која нису у супротности са циљевима очувања и унапређивања природних вредности Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“;
- 6) експлоатацију минералних сировина само на основу резултата већ започетих геолошких истраживања, која су одобрена у складу са законом.

2.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

На стаништима заштићених и строго заштићених врста од националног значаја потребно је применити следеће опште услове заштите природе:

На стаништима заштићених и строго заштићених врста која се налазе ван грађевинских подручја:

- забрањено је: мењати намену и културу површина, осим у циљу еколошке ревитализације станишта (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке), уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња;

- неопходно је: ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до -20% покровности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и надлежног завода за заштиту природе;

- прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила; сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запушеног бунара), као и за подизање монтажних објеката (надстрешнице и сл.).

2.5.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта

Применити мере очувања и унапређења природних и полуприродних елемената еколошких коридора:

Опште мере:

- за израду планова, пројеката и реализацију активности у оквиру међународног еколошког коридора Златице потребно је прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе;
- није дозвољена промена намена површина под вегетацијом у природном и блиско-природном стању (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.) као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора;
- обезбедити повезивање станишта заштићених врста:
 - шумских станишта подизањем/обнављањем појасева високог зеленила;
 - слатинских станишта очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор;
 - степских и шумостепских станишта подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације;
- поплочавање и изградњу обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора:
 - свести на минимум, уз примену еколошки повољних техничких решења;
 - поплочани или бетонирани делови обале, изузев пристана, морају садржати појас нагиба до 45°, а структура овог појаса треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја;
 - током реконструкције/одржавања постојећих обалоутврда поплочане или бетониране делове комбиновати са мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 45°, површина са вегетацијом) и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице реке;
 - поплочане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m) прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Обезбедити надовезивање зелених површина између вештачких деоница обале, односно зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила на копну. Ова зелена острва (дужине неколико десетина метара уз обалу) такође је неопходно повезати са зеленим коридором уз насип;
- обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница) и обезбедити проходност уређењем зеленила у зони црпних станица;
- обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;
- прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор за израду техничке документације приликом:
 - регулације водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала;
 - изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
 - изградње нових и обнављања старих мостова;
- избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.) Изабрати моделе

- расвете за директно осветљење са заштитом од расипања светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже;
- на грађевинском земљишту, наменити што већи део приобаља деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности:
 - Очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
 - На деоницама где се грађевинско земљиште пружа у већој дужини од 500 m, поред предвиђеног континуалног зеленог појаса 20-50 m ширине, планским документима обезбедити и блокове заштитног зеленила на сваких 200-500 m дужине обале. Минимална површина ових блокова заштитног зеленила је 0,1 ha, а минимална ширина блока је 20 m;
 - приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
 - на деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулирати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета.

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- током изградње и функционисања објеката чија је намена директно везана за воду и/или обалу спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања горива и уља у еколошки коридор, постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама. Гориво и уље просуто на површину воде, као и друге загађујуће материје, морају се покупити у најкраћем могућем року. За заштиту околних екосистема од последица евентуалне дисперзије горива воденом површином предвидети одговарајуће хемијско-физичке мере и биолошке мере санације (према посебним условима надлежног завода за заштиту природе);
- није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом вршиће се у складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон) и другим важећим прописима;
- у зонама водопривредних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње;
- далеководне објекте и електроенергетску инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама: носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- на простору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од линије средњег водостаја водотока;
- због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - забрањено је сађење инвазивних врста у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста
 - обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.) који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја;
 - обезбедити редовно одржавање зелених површина;

- приликом парцелисања обезбедити континуитет обале са вегетацијом у природном или блископриродном стању, у ширини од 20-50 m од линије средњег водостаја, односно у ширини од 10 m код високих обала. Овај појас приобаља, поред своје улоге кључног станишта и еколошког коридора, може да садржи пешачку стазу;
- уређењем окућница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm), обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали).

Мере за заштитну зону еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја:

У појасу од 500 m од еколошког коридора/станишта:

- забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина);
- забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.

У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта:

- услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор;

Планским решењима мора се обезбедити:

- примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења;
- дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста.

У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:

- прописују се посебне мере заштите за изградњу нових салаша;
- на постојећим салашима дозвољена је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу;
- на постојећим салашима дозвољена је:
 - ✓ доградња постојећих објеката до 50% површине објеката;
 - ✓ надоградња постојећих објеката до макс. П+1,
- изградња надземних објеката се ограничава:
 - на салаше, воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима;
 - на пољопривредне и водопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење коридора или датог станишта (објекти сточарства на пашњацима, рибарства код рибњака и сл.), који су лоцирани и изграђени у складу са условима заштите природе;
- изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова:
 - трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица;
 - применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона.

У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта:

зобрањује се:

- примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту;
- уситњавање парцела за потребе формирања грађевинског земљишта, изузев за инфраструктурне објекте.

примењују се следеће мере:

- очувати проходност еколошког коридора површинских вода: забраном ограда појаса уз обалу или применом типова оgrade које омогућују кретање ситних животиња;
- обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији;
- објекте који захтевају поплочавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта.

У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта (пољопривредно, шумско и водно земљиште):

Зобрањена је изградња објеката, осим:

- надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица;
- водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре.

У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.):

Услов за изградњу:

- вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) је да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта;
- саобраћајница са тврдим застором за моторна возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) потребна је примена техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

2.5.1.4. Посебни услови заштите природе

Концептом озелењавања унутар граница обухвата Просторног плана:

1. приликом озелењавања комплекса и локација намењених за производњу, пословање и услуге, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађивања;
2. у случају озелењавања путног појаса фреквентних саобраћајница, формирати и одржавати густ зелени појас од врста отпорних на аерозагађење, са израженом санитарном функцијом, средњег и високог ефекта редукције буке, у комбинацији са жбуњем, а паркинг просторе равномерно покривати високим лишћарима.

Пронађена геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност, налазач је дужан да пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

2.5.2. Мере заштите при управљању отпадом

Управљање отпадом на територији обухвата Просторног плана треба спроводити плански, на основу Закона о управљању отпадом и подзаконских аката.

Третман отпада животињског порекла спроводити у складу са Законом о ветеринарству.

2.5.3. Мере заштите и уређења предела

Осим наведених услова и мера заштите и уређења природних добара, наводе се и мере које се односе на очување и унапређење специфичне композиције и конфигурације структуре предела и заштиту вредности предеоних елемената као основне идеје уређења подручја Просторног плана, а односе се на простор дефинисаних целина и подцелина, односно на цео обухват Просторног плана:

- ограничава се ширење грађевинског подручја насеља у подручју посебне намене;
- забрањена је изградња ветроелектрана и соларних електрана на пољопривредном, шумском и водном земљишту, као и малих хидроелектрана на водном земљишту у подручју посебне намене;
- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин наруше вредности карактера предела, природне и остале вредности подручја, а посебно геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња (на пр. индустријски објекти, стоваришта и др. објекти) у подручју посебне намене;
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- одржавати еколошке коридоре успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- одржавати мозаичне структуре обрадивог пољопривредног земљишта, ливада и пашњака, водотокова и канала, као и земљишта уз њих, површина за рекреацију, саобраћајне инфраструктуре, и др.;
- неопходно је очување влажних и забарених подручја и ритова.

2.5.4. Мере заштите шумског земљишта и заштитни појасеви

Постојеће привредне активности је потребно ускладити са мерама заштите природних вредности. Планирање газдовања шумама укључује мултисекторски приступ кроз сарадњу сектора заштите природе и шумарства.

Мере заштите шумског земљишта подразумевају:

- повећање површина под шумама према програмима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта;
- формирање заштитних појасева зеленила у складу са условима заштите природе.

2.5.5. Мере заштите и уређења непокретних културних добара

Условима добијеним од Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица утврђени су услови заштите и мере техничке заштите за археолошке локалитете у обухвату Просторног плана.

У случају било каквих земљаних радова на подручју археолошких локалитета обавеза инвеститора је да, у складу са Законом о културним добрима и Законом о планирању и изградњи, пре почетка радова обавести Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица, чиме би се обезбедио археолошки надзор.

Ако се у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или на археолошке предмете, извођач радова је дужан одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе и да преузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен.

Обавеза инвеститора је да, у складу са чланом 110. Закона о културним добрима, обезбеди средства за заштитна археолошка ископавања на подручју на коме се нађе археолошки локалитет, након чега може несметано да изврши реализацију пројекта.

У условима добијеним од Покрајинског завода за заштиту споменика културе, Петроварадин констатовано је да за све археолошке локалитете у КО Сајан и КО Мокрин важе исти услови које је прописао Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица за археолошке локалитете у општинама Нови Кнежевац и Чока.

2.5.6. Мере заштите живота и здравља људи

Очување квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана обезбедиће се адекватном имплементацијом планских решења у области заштите животне средине, посебно успостављањем мониторинга параметара животне средине, реализацијом препорука и обавеза израде студија процена утицаја пројекта на животну средину и стратешких процена планова нижег хијерархијског нивоа на животну средину, као и успостављањем инспекцијског надзора у очувању квалитета живота.

Наведене планске мере за заштиту животне средине обухватају интегрално управљање простором, чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни утицаји на животну средину и здравље људи.

2.5.7. Мере заштите приликом изградње и експлоатације инфраструктуре

Мере заштите за инфраструктурне објекте и обавезе произилазе из услова Покрајинског завода за заштиту природе, прописа о техничким нормативима и стандардима и услова које надлежни органи издају при постављању и извођењу, односно изградњи објеката.

2.5.8. Мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама установљене су обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама. Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и технолошких удеса односе се на: планирање и имплементацију превентивних мера заштите; приправност и правовремено реаговање и санирање последица.

Мере заштите од *земљотреса* су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др., као и строго поштовање и примена важећих грађевинско техничких прописа за изградњу објеката на сеизмичком подручју.

Такође, мере заштите од *земљотреса* обезбеђују се и поштовањем регулационих и грађевинских линија, односно прописаном минималном ширином саобраћајних коридора и минималном међусобном удаљеношћу објеката, како би се обезбедили слободни пролази у случају зарушавања. Применом принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно применом сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима, обезбеђује се одговарајући степен заштите људи, минимална оштећења грађевинских конструкција и континуитет у раду објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Одвођење вишка воде са посматраног подручја вршиће се преко постојеће каналске мреже у природне водотоке, директно или преко црпних станица. Условно чисте атмосферске воде са кровова и надстрешница могу се испуштати на околни терен.

Заштита објеката од *атмосферског пражњења* обезбедиће се извођењем громобранске инсталације, у складу са одговарајућом законском регулативом.

Заштита од *града* се обезбеђује лансирним станицама, са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете. Организована одбрана од града, нарочито током лета, значајна је за заштиту пољопривредних култура које су у том периоду и најосетљивије. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од лансирних станица система одбране од града могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења РХМЗС.

Регулацијом водотока и пошумљавањем косина вршиће се заштита од *поплава* земљишта применом одговарајућих биолошких и техничких мера, у складу са основом газдовања шумама и планом управљања водама за дато водно подручје.

Превентивне мере заштите у случају *суше* су агротехничке мере, као и планирање изградње система за наводњавање на што већим површинама.

Основне мере заштите од *олујног ветра* су дендролошке мере. Смањење ризика и штете од јаких ветрова остварује се подизањем ветрозаштитног зеленила одговарајуће ширине уз саобраћајнице, канале и као заштита пољопривредног земљишта.

Мере заштите од *пожара* обухватају урбанистичке и грађевинско-техничке мере заштите. Урбанистичке мере заштите се односе на планирање простора у насељу кроз урбанистичке показатеље (намена површина, индекс заузетости парцеле) и правила изградње (регулациона линија, грађевинска линија, висина објекта, удаљеност објекта од суседних, ширина саобраћајница, паркиралишта и др.). Грађевинско-техничке мере заштите се односе на стриктну примену прописа о изградњи објеката, електроенергетских и гасних постројења, саобраћајне инфраструктуре, мреже противпожарних хидраната и др.

Заштита пољопривредног земљишта од пожара врши се применом мера заштите које прописују општине, у складу са Законом о пољопривредном земљишту. Како би се умањио ризик од појаве пожара предвиђено је да се шумске састојине уреде тако да се створе услови за ефикасну просторну заштиту, а посебним мерама да се заштити и пољопривредно земљиште.

Заштита од акцидентних ситуација

На основу доступних података, које су доставили оператери севесо постројења/комплекса, утврђено је да се у обухвату Просторног плана не налазе севесо постројења /комплекси.

Међутим, приликом изградње нових севесо постројења/комплекса, а у складу са Правилником о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС“, број 41/10), као полазни основ за идентификацију повредивих објеката разматра се удаљеност од минимум 1000 m од граница севесо постројења, односно комплекса, док се коначна процена ширине повредиве зоне - зоне опасности, одређује на основу резултата моделирања ефеката удеса. Такође, идентификација севесо постројења/комплекса се врши на основу Правилника о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса („Службени гласник РС“, бр. 41/10 и 51/15).

У наведеном контексту потребно је пажљиво планирати лоцирање и изградњу нових севесо постројења/комплекса и њихових максималних могућих капацитета севесо опасних материја, како би се избегли непотребни трошкови или лоше инвестиције за оператере, али и обезбедило адекватно управљање безбедношћу од хемијског удеса.

2.5.9. Мере енергетске ефикасности изградње

Циљ енергетске ефикасности изградње јесте смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта. Смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије доприноси заштити животне средине и климатских услова.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Реализација планских решења подразумева развој и коришћење нових и обновљивих облика енергије уз подстицање градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије ради смањења текућих трошкова. Са што мање утрошене енергије енергетски ефикасном градњом треба обезбедити удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима.

Повећање енергетске ефикасности треба обезбедити кроз:

- изградњу пешачких и бициклических стаза, за потребе обезбеђења комуницирања између центара и смањења коришћења моторних возила;
- подизање зеленила, уличног и уз ваннасељске путне коридоре (смањује се загревање тла и ствара се природни амбијент за шетњу, возњу бицикла и друге пројектовање начине кретања);
- и позиционирање зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизање зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњу малих система за производњу енергије унутар планираних комплекса, на бази обновљивих извора енергије (сунце, геотермалне воде, и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

2.5.10. Уређење простора од интереса за одбрану земље

У складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама ради заштите од елементарних непогода и других несрећа, органи локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица, у оквиру својих права и дужности, дужна су да обезбеде да се становништво, односно запослени, склоне у склоништа и друге објекте погодне за заштиту.

Као други заштитни објекти користе се подрумске просторије и друге подземне просторије, прилагођене за склањање људи и материјалних добара. Приликом изградње објеката са подрумима, препорука је да се над подрумским просторијама гради ојачана плоча која може да издржи урушавање објекта.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА

За подручје посебне намене, у највећем делу, предвиђено је **директно спровођење овог Просторног плана.**

Просторни план се директно спроводи у границама подручја посебне намене на следећи начин:

- применом утврђених правила уређења и грађења на пољопривредном, шумском, водном и грађевинском земљишту, у складу са којима се издају локацијски услови;
- директно спровођење овог Просторног плана уз обавезну израду урбанистичког пројекта за визиторски центар, туристичко-рекреативне комплексе у оквиру зоне туристичко-рекреативних садржаја ван насеља, рибњаке и фарме.

За изградњу свих објеката и садржаја који су дозвољени на пољопривредном и грађевинском земљишту у оквиру подручја посебне намене, уколико је потребно утврдити нове регулационе линије, неопходна је израда плана детаљне регулације. Такође, израда плана детаљне регулације обавезна је у оквиру воћарско-виноградарске зоне, у КО Мокрин, за изградњу објеката намењених производњи за тржиште - објеката за производњу вина и ракије, за сушење и прераду воћа, као и винских подрума са туристичким садржајима, чиме ће се дефинисати планирани комплекс и на основу тога извршити промена намене пољопривредног у грађевинско земљиште.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом (део станишта заштићених и строго заштићених врста) који се преклапа са делом подручја посебне намене дефинисаног Просторним планом подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе (део заштитне зоне еколошког коридора Тисе од 0 до 500 m, односно део од 200-500 m у КО Нови Кнежевац), у складу са Просторним планом подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе (тим Просторним планом је дефинисано следеће: „у случају кад се еколошки коридор Тисе и његова заштитна зона преклапају са посебном наменом другог просторног плана чија је посебна намене заштита природе, важиће правила и мере заштите који се односе на подручје са већим степеном заштите“), директно ће се спроводити овај Просторни план, односно примењиваће се правила уређења и грађења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора која су дефинисана овим Просторним планом.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе (простор изван подручја посебне намене дефинисаног тим Просторним планом) директно ће се спроводити овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са коридором путне инфраструктуре државног пута на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин), примењиваће се услови и мере заштите, коришћења и уређења простора за посебну намену (коридор пута) који су дефинисани Просторним планом подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин).

Просторни план општине Нови Кнежевац, Просторни план општине Кикинда и Просторни план општине Чока престају да важе у деловима у којима се преклапају са подручјем посебне намене које је утврђено овим Просторним планом (на коме се директно спроводи овај Просторни план). Граница подручја посебне намене дефинисана је у поглављу „I Полазне основе за израду просторног плана“, тачка „2. Опис границе обухвата просторног плана, опис границе подручја посебне намене и опис граница просторних целина и подцелина подручја посебне намене“, „2.2. Опис границе подручја посебне намене“. За тај простор неопходно је усклађивање Просторног плана општине Нови Кнежевац, Просторног плана општине Кикинда и Просторног плана општине Чока са овим Просторним планом.

Простор изван подручја посебне намене, а у оквиру Просторног плана

За простор изван подручја посебне намене, а у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се:

- Просторни план општине Нови Кнежевац;
- Просторни план општине Кикинда и
- Просторни план општине Чока.

2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

С обзиром на то, да ће се разрада појединих планских решења вршити израдом одговарајуће планске документације, за наведене планове орган надлежан за њихову припрему, може донети Одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени, „стратешка процена врши се за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.“

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

„Министар надлежан за послове заштите животне средине, ближе утврђује листе планова и програма за које је обавезна стратешка процена утицаја на животну средину и листе планова и програма за које се може захтевати стратешка процена утицаја на животну средину.“

Чланом 7. Закона дефинисано је да се „Стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину, ради се у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа.“

За планове нижег реда, у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја „Одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.“

3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину дефинисано је да су „Предмет процене утицаја пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину.

Предмет процене утицаја су и пројекти који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (у даљем тексту: процена утицаја затеченог стања).

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водoprивреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.“

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08) инвеститори су дужни да се обратe, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутиm Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:

1. опис циљева плана и програма;
2. индикаторе за праћење стања животне средине;
3. права и обавезе надлежних органа;
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја;
5. друге елементе у зависности од врсте и обима плана.

Законом о заштити животне средине дефинисано је да Република, односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- обезбеђење мониторинга;
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга;
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга;
- дефинисање мониторинга загађивача;
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача;
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја Просторним планом су дефинисани циљеви који су током израде Стратешке процене разматрани и анализирани у односу на дефинисане индикаторе и циљеве саме стратешке процене.

Циљеви Просторног плана су:

- заштита и одрживо и рационално коришћење природних добара и природних ресурса, у складу са потребама дугорочног социјалног и економског развоја;
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма;
- очување и унапређење квалитета и режима воде;
- повећање површина под шумама ,очување, заштита и унапређење постојећих шума, ради очувања и заштите популација дивљих врста;
- дефинисање начина коришћења простора у складу са режимима и условима заштите природе;
- валоризација, заштита и презентација културних добара;
- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума;
- стварање услова за даљи развој енергетске инфраструктуре, заснованог на стратешким принципима одрживог развоја;
- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања негативних утицаја, мониторинга и контроле свих облика загађивања животне средине;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне секторске политике и стратегије развоја.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине. Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, који је у планском периоду неопходно пратити како би се могла вршити оцена планских решења односно њихов позитиван утицај на подручје обухваћено Просторним планом.

Предлог индикатора за праћење стања животне средине предлаже се на основу дефинисаних циљева стратешке процене који су наведени у поглављу II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.

Имајући у виду обухват Просторног плана, постојеће и будуће садржаје, као и могућа загађења, мониторинг се односи на:

- успостављање биомониторинга на посматраном подручју;
- праћење квалитета ваздуха;
- контролу и праћење квалитета вода;
- праћење квалитета земљишта контролом концентрација загађујућих супстанци;
- праћење нивоа буке.

2.1. БИОМОНИТОРИНГ

Упоредо са мониторингом основних параметара (ваздух, вода, земљиште и бука), програм мониторинга обухвата и систем праћења биолошких промена у времену и простору - биомониторинг, који на предметном простору има приоритетни значај јер на најбољи начин приказује комплекс природних и антропогених појава, утицаја и процеса.

Биомониторинг обухвата поједине врсте биљака и животиња, њихове популације, а код изузетно ретких врста, чак и поједине индивидуе, као што је случај у предметном Резервату.

Приоритетно је успоставити континуирани мониторинг велике дропље, вршити зимско пребројавање јединки, утврђивати цензус мужјака у шепурењу и цензус гнездећих женки, да би се прецизирао сезонски распоред ове врсте у простору у циљу њене заштите и очувања и усаглашавања осталих активности у Резервату и непосредном окружењу .

Посебан значај у биомониторингу заузима континуирано праћење последица негативних антропогених утицаја на природну средину кроз директно нарушавање појединих функционалних елемената екосистема, али и кроз непосредни утицај на поједине ретке, односно осетљиве врсте и њихова станишта.

У функцији биомониторинга потребно је изабрати биоиндикаторе (поред велике дропље), на основу истраживања надлежних и стручних институција. Потребно је одредити индикаторске врсте биљака и животиња према типовима станишта, у складу са претходно дефинисаним годишњим плановима мониторинга индикаторских врста. У наведеном контексту неопходан је сталан прилив података о распрострањењу врста на простору Резервата, уз прилагођеност управљачких активности.

У оквиру заштите и очувања природних вредности флоре и фауне, неопходно је вршити:

- картирање популација свих природних реткости на подручју Резервата;
- редовно праћење стања популација природних реткости;
- израда листе потенцијално изчезлих врста.

У оквиру мониторинга шумских екосистема, потребно је дефинисати показатеље екосистемског приступа газдовању шумама.

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Контрола квалитета ваздуха се остварује праћењем нивоа загађујућих материја у ваздуху у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха и Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се и на **основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.**

За објекте за које се утврди да се не ради Студија процене утицаја на животну средину по Закону, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, утврђује се потреба вршења додатног мониторинга, посебно за праћење загађења ваздуха и вода (у складу са важећом законском регулативом).

Предметним Извештајем о стратешкој процени, узимајући у обзир обухват Плана, планирану намену и непосредну околину, не дефинишу се локације на којима би се могло вршити узорковање ваздуха. Утврђивање репрезентативних локација мора бити предмет стратешких докумената локалне самоуправе, у домену заштите животне средине, која сагледавају простор шире у односу на обухват Плана.

2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

Законом о заштити животне средине су дате и основне смернице заштите вода. Чланом 23. овог закона дефинисано је да се заштита и коришћење вода остварује интегралним управљањем водама, предузимањем мера за њихово очување и заштиту у складу са посебним законом.

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.

Оцену еколошког и хемијског статуса вода потребно је вршити у складу са:

- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС”, број 96/10);
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС”, број 67/11);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС”, број 74/11);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 24/14) и
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 50/12).

За реке се одређује еколошки статус, а за вештачка водна тела еколошки потенцијал.

Физичко-хемијска и бактериолошка анализа воде за пиће врши се у складу са Законом о водама и Правилником о хигијенској исправности воде за пиће, као и анализа квалитета подземних вода које се користе за водоснабдевање.

2.4. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Обавеза успостављања систематског мониторинга земљишта на простору Републике Србије дефинисана је Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта, Уредбом о граничним вредностима загађујућих штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр. 30/18 и 64/19) и Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС“, број 73/19).

Република, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности утврђених законом, обезбеђују систематско праћење стања и квалитета земљишта (мониторинг земљишта) и одржавање базе података о стању и квалитету земљишта, у складу са Програмом мониторинга земљишта. За потребе мониторинга земљишта успоставља се државна и локална мрежа.

Државна мрежа локалитета успоставља се за праћење квалитета земљишта на нивоу Републике Србије на локалитетима на којима је дошло или може доћи до загађења земљишта и који су од посебног интереса за Републику Србију.

Мониторинг земљишта на нивоу локалне мреже успоставља се за праћење квалитета земљишта на територији аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, а пре свега треба да обухвата мерна места која нису уврштена у програм државног мониторинга.

Избор локалитета за мониторинг на нивоу локалне мреже⁶ зависи од специфичних услова сваке локалне самоуправе, при чему треба водити рачуна о присуству и распрострањености доминантних притисака који доводе до деградације земљишта претежно под утицајем човека (ерозија, загађење, сабијеност и нарушавање физичких својстава, губитак органског угљеника и биодиверзитета, салинизација, алкализација, ацидификација, клизишта и поплаве, прекривање земљишта и др.).

Земљиште у близини већих градских и индустријских насеља, прометних саобраћајница, земљишта где се одлажу разни отпадни материјали, пепелишта и јаловине, земљиште које се претерано ђубри органским и минералним ђубривима, залива загађеном водом и у другим случајевима испитује се на садржај опасних и штетних материја, а по потреби и нарушених хемијских и биолошких својстава.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници, који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

6 Прилог 1 Уредбе о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС“, број 73/19)

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост параметара стања животне средине.

Локације на којима је депонован незагађен материјал од ископавања (земља) не припадају контаминираним локацијама.

2.5. МОНИТОРИНГ БУКЕ

Ниво буке у животној средини контролише се системским мерењем буке, које обезбеђује јединица локалне самоуправе. Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини, прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи. За индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортне терминале без стамбених зграда, према Уредби важи да на граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи.

Законом о заштити од буке у животној средини дефинисано је да Аутономна покрајина утврђује мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима, укључујући и оне на које даје сагласност у поступку стратешке процене утицаја, процене утицаја пројеката на животну средину, односно у поступку издавања интегрисане дозволе за рад постројења и активности.

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са овим Законом. Обавезе јединице локалне самоуправе односе се на акустичко зонирање на својој територији, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Програм праћења стања животне средине регулисан је великим бројем правних аката, националним и међународним, директивама и смерницама ЕУ од којих су најважнији:

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, и 36/09-др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС, 14/16 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10)
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон - одредбе чл. 81. до 96.);
- Уредба одређивању зона и агломерација (Службени гласник РС“, бр. 58/11 и 98/12);
- Уредба о утврђивању Програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи (Службени гласник РС, број 58/11);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);

- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, број 6/16);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник СРС“, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 67/11 и 48/12, 1/16);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10);
- Уредба о системском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС“, број 73/19);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12);
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ“, бр. 42/98 и 44/99);
- Правилник о опасним материјама у водама („Службени гласник СРС“, број 31/82);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 72/10);
- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 96/10);
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС“, број 67/11);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11);
- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС“, број 84/10) и др.

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су у питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона. Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Мониторинг загађивача

Оператер постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Плана и у фази реализације планираних намена, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката – објеката, постројења, радова) се морају спречити доследним спровођењем урбанистичких и техничких мера заштите, мера за спречавање и отклањање насталих узрока, мера санације последица и успостављање мониторинга животне средине.

За предметни План, од фазе припреме до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу реализације планираних намена простора у оквирима прихватљивим са аспекта заштите животне средине. Обзиром на то да није могуће у потпуности искључити вероватноћу појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, прописан је начин поступања у случају таквих појава.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Општи методолошки приступ изради стратешке процене утицаја на животну средину

Анализа методолошких приступа је корисна како би се могла направити потребна компаративна анализа примењене методологије, коришћене за потребе овог Извештаја са методолошким основама, које су прокламоване у склопу опште законске регулативе која регулише ову проблематику, првенствено Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Основни циљ се састоји пре свега у покушају да се општа методологија прилагоди специфичностима анализираних просторних планова.

Стратешка процена утицаја на животну средину, резултат је развоја процене утицаја на животну средину, које интегришу еколошке, друштвено-економске и кумулативне утицаје, тако што:

- укључује одрживост на самом извору еколошких проблема у планској фази, тако да се санација последица редукује;
- омогућује да се утврди потреба и оправданост са аспекта заштите животне средине, пре свега, иницијатива и инвестиционих подухвата;
- обрађује питања од ширег значаја;
- утврђује контекст и поставља смернице за хијерархијски оквир даљих процене утицаја планова, односно пројеката на животну средину.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. „scoring report“) у оквиру програма за израду плана;
- Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину – саставни део планског документа.

Методолошки основ за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу, представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

Истовремено са применом метода научног истраживања, коришћена су страна и домаћа искуства и упутства за примену „Стратешке директиве“, пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из „Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове“.

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- Полазне основе, анализа и оцена стања (намене простора у обухвату Просторног плана и елемената животне средине);
- Процена могућих утицаја на животну средину;
- Мере заштите животне средине;
- Програм праћења стања животне средине.

Потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности, те изискује посебан приступ у поступку интегралног планирања заштите и очувања квалитетне животне средине. Ограничења у спровођењу предложеног метода, посебно у фази приказа постојећег стања, представља недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у обухвату предметног Просторног плана.

Полазне основе стратешке процене обухватају дефинисање предмета, као и просторног обухвата студије, циљева и метода рада, правног, планског и документационог основа.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Током израде Стратешке процене услед специфичности Просторног плана и карактеристика постојећег стања животне средине на планском подручју, садржај предметног Извештаја је у одређеној мери модификован, прилагођен основним карактеристикама Просторног плана и обухвата процењивање стратешки значајних утицаја за развој подручја обухваћеног Просторним планом.

Поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава за израду стратешке процене, услед недостатка детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу правилника, обрађивач се сусрео и са проблемом веома скромног информационог система о животној средини, као и са непостојањем Програма праћења стања параметара животне средине, на основу система показатеља-индикатора за оцену и праћење стања животне средине на подручју у обухвату Просторног плана. Информациона основа која је коришћена за Стратешку процену, највећим делом је преузета из достављене документације за потребе израде Просторног плана.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Методологија израде Просторног плана урађена је у сарадњи експерата појединаца из одређених области кључних за предметно подручје, стручних организација и стручног тима ЈП Завода за урбанизам Војводине. Посебно значајна сарадња, имајући у виду да је предмет израде Просторног плана посебна намена заштићено подручје -Резерват, успостављена је са Покрајинским заводом за заштиту природе.

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину, интегрисана је као процес у све фазе израде Просторног плана, чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде Просторног плана (од почетних циљева, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења), а са циљем спречавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Сходно члану 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину омогућено је учешће заинтересованих органа и организација у току израде Извештаја о стратешкој процени, односно орган надлежан за припрему плана доставља на мишљење извештај о стратешкој процени органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама. Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, чланом 19. дефинисано је да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени.

Јавни увид и јавна расправа за Извештај организује се по правилу у оквиру излагања Просторног плана на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Комплексност система заштите животне средине на подручју Просторног плана разматрана је у оквиру Нацрта плана, али и у склопу предметног Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Методологија примењена у процесу вршења Стратешке процене је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире дефинисане законском регулативом.

Да би се постављени циљ могао остварити, извршена је анализа постојећег стања животне средине и активности предвиђене Просторним планом .

Резимирајући утицаје Просторног плана на животну средину и одрживост планских решења као и међусобне утицаје појединих планских решења, њихову координацију у простору и синергијско дејство, долази се до закључка да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор.

Мањи негативни утицаји, које је могуће очекивати реализацијом планских решења су ограниченог интензитета и просторних размера.

Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину.

У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати одређени негативни ефекти на очувању биодиверзитета, у односу на циљеве стратешке процене утицаја.

У варијанти да се планска решења имплементирају, могу се очекивати бројни позитивни ефекти у заштити природе и очувању биодиверзитета, који отклањају већину негативних тенденција у развоју предметног простора, ако се Просторни план не би имплементирао.

Стратешка процена не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде планске документације нижих хијерархијских нивоа као и пројектно техничке документације. Детаљнија анализа појединачних објеката и њихових утицаја на животну средину, разматраће се у оквиру стратешких процена утицаја планске документације на нижим хијерархијским нивоима и у оквиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину.

Анализирајући Просторни план у целини, односно подручје обухвата, као јединствено подручје на територији Покрајине, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација Планских решења неће изазвати значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја, на коме се реализују одређена планска решења која су дефинисана као приоритетна за развоја целог подручја Покрајине.

ПРИМЕНА ПЛАНА

Оцена извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04 и 88/10).

На основу оцене извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на извештај о стратешкој процени, у складу са чл. 22. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Предметним Елаборатом су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредноване све мере и активности предвиђене Просторним планом, процењени су њихови потенцијално негативни утицаји, који се могу реализовати имплементацијом Просторног плана, уочени су одређени деградациони пунктови на овом простору и дат је предлог адекватних мера заштите животне средине за њихову елиминацију или смањење.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

